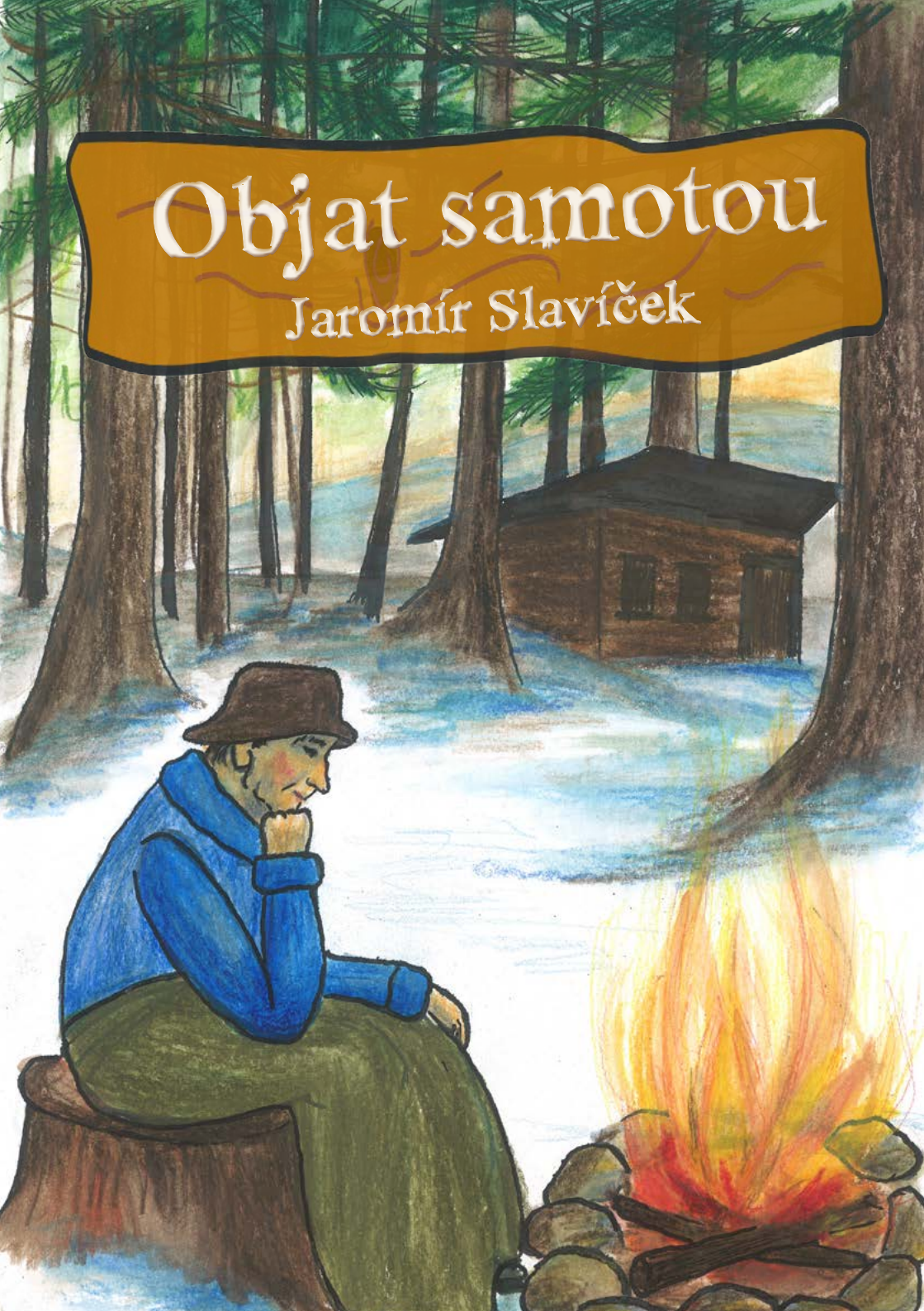

Objat samotou

Jaromír Slavíček

Objat samotou

Jaromír Slavíček

ELTISK Uherský Brod

Autorské právo © Jaromír Slavíček 2017

Fotografie © Vít Valečka, Gabriela Vajčnerová, Jaromír Slavíček 2017

Fotografie na obálce © Markéta Švehlíková 2017

Ilustrace na obálce © Markéta Švehlíková 2017

Vydal ELTISK Uherský Brod v roce 2017

ISBN 978-80-88116-60-8

*Duše potřebuje samotu,
jako tělo potřebuje lásku.*

- George Bernard Shaw -

Sprízněn s osaměním

Volil jsem ji, neboť jsem se chtěl v jejím objetí spolu s okolní přírodou zabývat úvahami, které nám všem tak nějak v klopotu civilizace unikají.

A za tím účelem jsem se rozhodl pobývat zcela osamocen několik týdnů v chatce v Bílých Karpatech, kterou jsem si předem vyhlédl.

Šlo o nevelkou pastoušku na kraji lesa s nedalekou loukou. Navštívil jsem jejího majitele, vysvětlil mu svůj záměr a poprosil ho o klíče.

Nepopírám, že byl mou prosbou překvapen, ale poté jí vyšel s úsměvem vstříc, i když se mu patrně všelijaké myšlenky honily hlavou.

Možná si v duchu i kladl otázku:

„Co je to za člověka, který chce, osamocen, pobývat v liduprázdných kopcích? Není to blázen?“

K chatce jsem se vydal klikatou, stále stoupající lesní cestou, která mně trvala přes hodinu.

Nespěchal jsem, času bylo více jak dost.

Po příchodu k mé „ubytovně“ jsem si zprvu musel poradit s jejím visacím zámekem, což nebylo vzhledem k jeho letitosti vůbec jednoduché.

Pracně jsem otevřel, nebo spíš „vylomil“ dveře a vstoupil do interiéru chatky, abych svým zrakem posoudil její vybavení.

Nebyl jsem příliš zklamán, ba co říkám, očekával jsem viděné.

Všude bylo čisto, ale vcelku dost jednoduše zařízeno. Stolek i židlička už na první pohled něco pamatovaly, stejně jako u stěny provizorní lůžko.

Na policice jsem si hovělo několik kousků zašlého nádobí, tedy dva hrnce, jeden z nich byl narezlý, a tři glazurované hrnečky.

V rohu místnosti mé oči upoutala malá kamínka, která, jak se záhy ukázalo, byla pro mě tím úplně nejdůležitějším.

Bez nich bych dlouho v chatce nepřežil.

Po vypakování svého batohu, ještě za světla, jsem se vydal na průzkum okolí, které mně svým přírodním rázem zcela vyhovovalo.

Chtěl jsem strávit vícero dnů v uvedeném prostředí zcela sám s úmyslem zbavit se na nějaký čas marnivosti současného světa.

Nejenom já, ale i mnohý člověk totiž po času pochopí, kam je civilizací hnán a zatouží po pobytu na klidném místě, kde by mohl nerušeně od dávat pouze sám sobě.

foto: Jaromír Slaviček

A to byl právě důvod, proč jsem se rozhodl zapustit kořeny na popísaném místě a příležitostně se věnovat mimo jiné i amatérské filosofii.

Mít tak současně dostatek času k přemýšlení a zaposlouchat se do tónin přírody. Jinými slovy, poznat alespoň na určitý čas odlišný způsob života od tradičně vedeného.

Co by na moje úmysly řekli lidé?

Na tom mně až tolik nezáleželo.

Důležitější je, co si člověk o sobě myslí sám, a teprve pak to, jak ho vnímá veřejnost. Toliko můj prvotní názor.

V podvečer, záhy po svém ubytování, jsem šel už za šera hledat přijatelný zdroj vody, konkrétně nějakou studánku, což se mně zanedlouho podařilo.

Po návratu do chatky jsem se poprvé pokusil v kamínkách zažehnout oheň. S nemalými problémy se mně to po delší době zdařilo.

Pak ještě jednou, ale to už za úplné tmy, jsem nakrátko opustil svoji „ubytovnu“, poodešel od ní pár kroků a pohlédl vzhůru.

Časně noční obloha byla rozlehlým, nekonečným oceánem krásy, posetým bezčetnými hvězdami a planetami.

„Stačilo“ jen natáhnout ruku a vzít si do dlaně několik těch zářících démantů.

Byly všude, proplouvaly jedna za druhou nebeskou klenbou.

Obloha mořeplavců, pomyslel jsem si.

Cítil jsem, že může-li vůbec kdy být hluboký vnitřní mír, tak je to za takových okolností, kdy lidské smysly vnímají něco nepopsatelného.

V těch chvílích jsem si nežádal světských požadavků, ba naopak jsem nabýval pocitu, že se svým klidem a oproštěním od světských marnivostí nořím do vesmírné harmonie.

Současně mě napadlo, že snad polovina všech zmatků ve světě pramení z toho, že nevíme, jak málo toho k životu potřebujeme.

Přemýšlel jsem v těch chvílích i o společenských vztazích a o přátelství. Zamýšlel se i nad negativními rysy lidské společnosti, závistí a egoismem.

Připadaly mně tak nějak nepotřebné, vzdálené.

Bylo skutečně úžasné v těch okamžicích podléhat intelektuálnímu zduchovnění, vychutnávat, jak mysl proudí prostorem.

Stávala se úžasně volnou, chtěl jsem se s ní vznášet do nebeských výšin jak pták.

Přirozeně však zůstalo jen u mého přání.

Ani v nejpovznesenějších chvílích jsem ale neztrácel pocit, že stojím a musím zůstat stát na pevné zemi.

Asi po dvaceti minutách jsem se navracel do své chatky s přesvědčením, že právě samota mně bude tou nejlepší laboratoří pro uspořádání mého já!

Sám a sám

Když jsem v dalších hodinách a dnech zůstal v chatce osamocen, musel jsem se nad ní hlouběji zamyslet.

Mnoho, přemnoho lidí zůstávalo a zůstává ve svém životě samo.

Důvody tohoto stavu jsou rozmanité.

Někdo se zklamal v lásce, jiný zase trpěl zdravotními neduhy, které ho donutily se uzavřít před okolním světem.

Ale i za normálních okolností mnohý z nás život singles a svobodu s ním spojenou považuje za docela přirozený a někdy i žádoucí.

Jaké je to ale být sám?

Možná je zvláštní, co píšu, ale člověk přece nikdy není sám.

Je přece se samotou jako se svojí známou.

Stává se pro něho přítelkyní, která, i když jako nejedna osoba ženské pohlaví, je ve svém konání nevyočitatelná.

Někdy s ní, pravda, není k vydržení, neboť zatěžuje člověka neúprosnými myšlenkami a nedovolí mu soustředit se na práci.

Je vtíravá, ať už člověk kráčí kamkoliv.

Pronásleduje ho, klade mu otázky, na které se někdy těžko, přetěžko odpovídá.

Jindy je zase milou kamarádkou, která ho objímá, umí pohladit, konejšit a uvádět ho do stavu snad i blaženosti.

A pokud, a to se stává často, si samota k sobě pozve své přátele: ticho, meditaci, hudbu, pak je stav pokoje lidské duše dokonán.

V těch chvílích se osamocený jedinec může nerušeně nořit do tónů klidu a míru a vnímat, aniž by ho někdo rušil, nádheru okolní přírody.

Stejně tak se nerušeně zaposlouchává do zpěvu ptáků, může se kochat plynoucími oblaky a přemýšlet o smyslu života.

Může zavřít oči a snít o klidu a pokoji.

Přesto však není nutno s touto přítelkyní trávit veškerý svůj čas, občas je záhodno se od ní na čas i odpoutat.

Je ale mnoho z nás, kteří se rádi ke své přítelkyni, samotě, vracejí, aby se s ní polaskali a přijali od ní vše, co nám ona může nabídnout.

Umožní mu radit své myšlenky, špatné zahánět, neboť dříve nebo později pozná, že pro něho nejsou přínosem.

Být rád sám se sebou znamená být svým způsobem vyrovnaný, spokojený ve svém světě, v takovém, ve kterém nás toho moc nerozhází.

Kdo v sobě nastaví klid a mír, časem zjistí, že mu i okolí může fandit. Osamocení člověk se stává zoceleným sám se sebou a vlastně před všemi ostatními.

Není to od něho sebezapření, nýbrž užitečný proces a mnohdy i nutnost. Samota se pro něho stává velkým a neocenitelným pomocníkem.

Samota naučí člověka nahlížet na svět z jiného úhlu zorného pole. Stojí ho to nějaký čas i cvik, ale ve výsledku dosáhne svého cíle.

Zatápění

Ještě dříve, než jsem si něco mohl připravit k večeři, musel jsem pochopitelně zatopit. Kamínka byla studená jak led, skoro jsem se jich bál dotknout.

Ale nebylo vyhnutí, musel jsem se dát do práce.

Napřed jsem smačkal noviny a položil je na rošt. Pak přišly na řadu třísky, o něco dříve mnou našťípané.

Ty jsem pokryl dřevními poleny, o kterých jsem se podle vzhledu domníval, že jsou dostatečně proschlá.

Škrkl sirkou, papír chytil na první pokus.

Fajn!

I třísky vzplanuly, polena však ne.

Asi přece jenom byla navlhlá, i když byla uložena v krytém přístavku.

Konečně si jedno z nich dalo říct, ale nějak moc se mu do hoření nechtělo. Přiložil jsem na rošt jedno další, aby předcházejícímu nebylo „smutno“.

Po chvilce jsem zvědavě pootevřel dvířka kamínek a byl očividně zklaman, o velkých plamenech nemohla být vůbec řeč.

Patrně je nedokonalý přívod vzduchu, napadlo mě. Když jsem totiž nechal dvířka pootevřená, tak plamenů, olizujících polínka, bylo vidět podstatně víc.

Samozřejmost, vím.

Ale pak jsem si řekl, neměl jsem zprvu nechat v maximální míře rozhořet třísky a pak teprve přikládat kusy dřeva?

Asi měl.

Chybami se člověk učí, alespoň by měl tak činit.

Takže jsem s nechtutí ukončil svůj první pokus zatápění a vše doutnající na roštu pohrabáčem pečlivě uhasil.

Bylo nutno znovu začít od píky.

Dal jsem do kamínek v pořadí napřed papír a na něj pár hutných třísek.

Vše zapálil.

Zanedlouho jsem z ohniště uslyšel praskot, všechno tedy bylo evidentně na dobré cestě, leč i nadále jsem se trásl zimou.

Navlekl jsem si na tělo svetr a pro jistotu přes něj přehodil ještě bundu.

V kamnech sílil hukot.

K zahřátí mně zatím muselo stačit mnutí rukou.

Sílicí zvuky z kamen mě potěšily.

Teplota v místnosti ještě nestoupala, chtělo to čas.

S pocitem zimou drkotajících zubů jsem přemýšlel, jaké dřevo by se hodilo na hoření nejlépe. Věděl jsem, že dubové nebo bukové by bylo nejlepší.

A stejně by musela být ta dubová či buková polena proschlá. Pak mně blesklo hlavou, že za vlhka by měla dobře hořet březová kůra.

Ale i ta byla pro mě nedosažitelná, v okolí chatky jsem žádnou břizu nezahlédl. Kolem mé usedlosti rostly pouze samé smrky, ze kterých byly polínka.

Dřevo v kamnech se už našťestí rozhořelo dle mého přání, ale oheň ho trávila až příliš rychle. Každou chvilku jsem musel do kamínek přikládat, tím se ze mě stal jejich otrok.

Teploty v místnosti konečně začalo přibývat. Nad plotnou kamen jsem si nastavoval dlaně, bylo to víc jak příjemné.

Teploměr ukazoval ale jen kolem čtrnácti stupňů, tedy nic moc. Chtělo to pohyb, rozproudit krev v těle, ale do toho jsem se nedokázal přinutit.

Jen tak mimoděk jsem se podíval z okýnka ven. Na kraji lesa pod stromy leželo na zemi plno smrkových šišek.

Asi byl na ně úrodný rok, napadlo mě.

A náhle se mně vnukla myšlenka, co tak jimi zatopit?

Vyšel jsem ven a pod stromy jich nasbíral celý košík. Po návratu jsem je začal jednu po druhé přikládat do kamen.

Chvilku jim to trvalo, než si hořením daly říct.

Ale pak plály jako divé.

Takže dobrý nápad z mé strany, pochválil jsem se.

Měl jsem další zásobu paliva.

A docela kvalitního!

Denní režim

Musel jsem ho přirozeně přizpůsobit podmínkám, ve kterých jsem žil. A ty nebyly vůbec jednoduché.

Ze svého „spartánského“ lůžka jsem den co den neochotně, zimou se chvěje, vstával hned po prvních příznacích svítání.

První, co jsem udělal a musel udělat, bylo to, že jsem se hrnul ke kamínkům a snažil se v nich v blahé naději zažehnout oheň.

Chvilku mně to trvalo, i když jsem měl papír i třísky nachystané z předcházejícího dne. Využíval jsem zkušeností z předcházejících pokusů.

Nakonec se nad roštěm vše rozhořelo a já hned nabýval lepší nálady.

Chlad však se mnou cloumával ještě notnou dobu.

Na pár minut jsem proto znovu zalézal do dosud vyhřátého spacáku, neboť místnost se po nočním prochlazení prohřívala jen velice pomalu.

Když se přičiněním kamínek přece jenom znatelně oteplilo, uvolil jsem se lůžko, nyní již definitivně, opustit.

Nejprve jsem na sebe hodil košili, pak mikinu, na nohy navlekl kalhoty a začal si připravovat jednoduchou snídani.

Většinou se jednalo o smažená vajíčka s nějakými suchary. Bylo to jídlo rychlé, docela výživné i chuťově přijatelné.

Přirozeně k němu nesměl chybět čaj, který jsem si vařil nejenom ráno, ale v průběhu celého dne. Bylo přece nutno dodržovat pitný režim.

Pak na pořad dne nastupovala ranní hygiena, jak jinak.

Na ni jsem se moc netěšil.

Musel jsem si napřed ve větším hrnci ohřát vodu, přelít ji do lavoru a pak začít s oplachováním svého těla.

O sprše se mně mohlo jenom zdát.

Opravdový zálesák by asi na mém místě vyšel polonahý ven a omyl se sněhem nebo alespoň studenou vodou.

To já ani náhodou.

Nebyl jsem přece Sibiřan, i když ani ti tam kdesi u Bajkalu, alespoň si myslím, ráno teplou vodou nepohrdnou.

Obsah lavoru jsem vyléval přede dveře do sněhu.

Pak přicházelo na řadu čištění zubů.

Trochu vody jsem přelil do kalíšku, na zubní kartáček vytlačil přibližně dva cm zubní pasty a dal se v otevřených dveřích „srubu“ do drhnutí chrupu.

Teple z ubikace tím pádem vehementně utíkalo, ale na lepší řešení jsem nepřišel. Asi by bylo lepší čistit zuby zahroceným dřívkem a popelem.

Ale to bych zacházel do extrému, nenacházel jsem se přece v rozvojevém světě. Po všech těch popisovaných a nezbytných rituálech jsem se dobře oblekl a vyrážel na procházku.

Tak do pěti kilometrů délky.

Na botách jsem měl nasunuté lyžařské návleky, to aby obuv nepromokla. Po návratu jsem ji pak opatrně nechával u kamínek proschnout.

Pak už zpravidla býval čas začít s přípravou obědů.

Šlo většinou o stravu jednoduchého složení, hodně často o čočku s vejcem, pouze někdy jsem si uvedenou směs vylepšoval kouskem sýra.

Jeden den jsem to zkoušel i s gulášem, ale bylo to pro mě hodně náročné vaření, popisují ho na jiném místě.

O svých chutích bych nerad hovořil.

Byly rozmanité, ale v divočině se muselo jíst cokoliv. Použité nádobí jsem venku vytíral sněhem s jistým, ekologicky vnímaném pocitu viny.

Zbytek dne jsem se snažil svoje tělo nějak zaměstnat. Sekal jsem dřevo, v rámci možnosti zveleboval chýšku, uklízel.

Z večera se přimykával k rozpáleným kamínkům, bral do ruky tužku, sešít a snažil se objektivně popisovat průběh předcházejících hodin.

Vše uvedené prokládal přestávkami na protáhnutí sebe, občas se také vydával k oknu se snahou pozorovat odcházející den.

Kromě samoty se kamínka stala mým nejvěrnějším přítelem. U nich se při praskání hořících polínek meditovalo nejlépe.

Při meditacích jsem se snažil zabývat úvahami o lidských vlastnostech, které člověka provázejí od nepaměti.

Nemínil jsem ale ze sebe dělat moralistu, ostatně některá mnou popisovaná morální pochybení mně nebyla a nejsou cizí.

Současně jsem musel neustálým příkládáním dřeva přiživovat oheň, který, jak už jsem uvedl, byl pro mě pravým dobrodiním.

Byl neustále obklopen tichem, které mně po dlouhodobém velebení přece jenom někdy začalo trochu vadit.

Člověk se neměl s kým popovídat, komu se svěřit. Alespoň na půl hodiny bych si rád s někým zakecal.

A tak jsem alespoň jako náhražkou začal mluvit sám se sebou.

Po meditacích jsem si udělal večeri, opět v jednoduché skladbě a pak, stejně jako ráno, začal s večerní hygienou.

Opláchl tělo vodou, vyčistil zuby a naposledy přiložil pár polínek do kamínek.

Ulehl.

Většinou se tak dělo už po dvacáté hodině, byla už tma tmoucí. Pokud venku foukal čerstvý vítr, rád jsem ho poslouchal a o to dříve usínal.

Tož takový jsem míval denní režim.

Svým způsobem útrpný, po jiné stránce ale pěkný!

Ke studánce

Bez vody se žít nedá, vím, vím, je to fráze.

Ale bylo třeba si v prochladlé místnosti uvařit čaj, to by asi brzy po ránu napadlo každého.

Rozhodl jsem se pro bylinkový.

Ty jsou přece zdravé, nebo neéé?

Kde ale vzít na jeho přípravu vodu?

No přece ze studánky, její polohu jsem si při jedné z vycházek už ověřil. Ta ovšem byla vzdálená dobrých sto padesát metrů od mého působiště.

Dost to venku foukalo, ale nebylo zbylí.

Pitný režim je nepochybně důležitý, ale já se chtěl tím čajem i ohřát.

Obtočil jsem si šálu kolem krku, dodatečně ještě popřemýšlel, jestli si nemám vzít návleky na boty, neboť sněhu bylo venku ažaž.

Navlekl je, jistota byla jistota.

Zauvažoval jsem také, jestli vůbec bude ve studánce voda? A pokud ano, bude se nacházet v tekutém stavu?

Vždyť mrzne, až praští.

Ale neměl jsem na vybranou, pít se musí, a tak jsem se neprodleně vydal s konvičkou k vyhlédnutému zdroji.

Šlo se mně obtížně, neboť jsem se každou chvílí na zledovatěném sněhu smekal a usilovně pak hledal novou rovnováhu.

Místy byl také nucen překračovat sněhové závěje, a že jich nebylo málo.

Sluníčko sice svítilo, ale jako naschvál, občas se přede mnou schovávalo za vrcholky smrků.

Leden se nezapíral.

O tání sněhu nemohlo být ani řeči.

Konečně jsem doklopýtal ke svému cíli.

Už první pohled na studánku mně naznačil, že odběr vody nebude jen tak.

Studánka byla sevřená do plechového okruží a pokrytá sněhem. Po jeho odmetení se mému zraku předestřel led.

Snad nebude promrzlá až do dna, utěšoval jsem se. Nepochybně mě čekalo rozbíjení ledového krunýře.

Začal jsem se kolem sebe poohlížet po nějaké holi. Kousek ode mě jedna taková ležela, uchopil jsem ji do ruky a plnou silou jí do ledového pokryvu udeřil.

První pokus se mně vůbec nevydařil, klacek se navíc při úderu nalomil. Odhodil jsem ho a jal se v okolí poohlížet po nějakém větším.

Mým očím se nabídl masivnější, i když ležel o tři metry dál. Pracně jsem ho vytáhl ze sněhu, byl to pěkný kus.

Musel jsem si ho pro mou potřebu upravit ulámáním postranních větviček.

Konečně jsem měl požadovaný nástroj v ruce. Usilovně jsem s ním začal bušit do ledu, ale zase marně.

Pak už mně nezbývalo, než vyhrabat nedaleko vyčnívající velký kámen a jím udeřit co se dá do ledové slupky.

Znovu a znovu.

Připadal jsem si, jako když nějaký lidoop rozbíjí kokosový ořech.

Konečně led povolil.

Pod ním se zaleskla voda.

V duchu jsem zajásal.

Voda bude.

Bylo jí dost, ale já jsem potřeboval nějakou menší nádobu k jejímu nabírání.

Tu jsem neměl, a tak jsem se musel znovu vrátit do své chatky, ve které jsem po menším úsilí našel malou naběračku.

Vrátil se s ní ke studánce.

Vyházet většinu rozbitého ledu na okraj studánky a dal se do díla.

Nabírání vody bylo pracné a trvalo dlouho, už také z toho důvodu, že mně prsty mrzly víc a víc. Neuváženě jsem si s sebou nevezl rukavice.

Konečně jsem měl konvičku naplněnou vodou.

Klopotně jsem se s ní vrátil do chatky, přelil vodu z konvičky do kastrolu a postavil ho na kamínka.

Ta už moc nehřála, na roštu už pouze zbýval žhavý popel.

U studánky jsem se, holt, dost dlouho zdržel.

Zásoby dřeva u chatky došly, a tak jsem znovu musel za nepolevujícího mrazu vážit cestu pro nějaké to dřevo na okraj lesa.

Přinést ho zpátky a naštípat v potřebném množství.

Za tím účelem jsem na špalek postavil velké polínko. Rozmáchl jsem se s úmyslem jeho rozseknutí, udeřil, ale sekera mně sjela po jeho straně.

Měl jsem štěstí.

Takové neumění pro mě mohlo dopadnout hodně špatně.

Proto jsem se v dalším pokusu do široka rozkročil, aby sekera při možném dalším jejím svezení mířila do prázdna.

Seknutí do holeně by bylo pro mě osudové.

Kdyby se mně něco touto aktivitou, nedej Bože, přece jenom stalo, pomoci bych se nedovolal. Pokračoval jsem v práci, ale i tak dost dlouho mně trvalo, než jsem si mohl vzít do náruče potřebné množství našťípaného dřeva.

Vynesl jsem ho do chatky a dvě polínka hodil do kamínek.

Ta ale k mému pohoršení začala viditelně kouřit, patrně opět nebylo dřevo dostatečně proschlé.

Po chvíli si dal oheň v kamínkách přece jenom říct a postupně se rozhořel. Plotna kamínek se však nechala ještě nějaký čas prosit, než nabyla požadované teploty.

Asi po dvaceti minutách voda v hrnci začala vřít. Nastala chvíle do ní přispět směskou bylin, tuším, máta v nich převažovala.

Po vychladnutí čaje jsem se ho mohl s gusem napít. Člověk by fakt neřekl, kolik je třeba úsilí k zavodnění organismu.

No ale žiji v polních podmínkách, tak co jsem mohl více chtít.

foto: Jaromír Slavíček

První oběd

Něco si musím navařit, jinak „zhynu“, napadlo mě kterýsi den pobytu ve srubu. Nemohu mít pořád studenou kuchyni, žaludek potřebuje mít něco teplého.

Hlad na horách je, jak známo, zvlášť trýznivý. Kolem srubu bylo sněhu až po kolena, civilizace v nedohlednu.

Od mého plánu už nebylo daleko k jeho realizaci.

Roztopil jsem kamínka, z batohu vyňal potřebné potravní komponenty, nezbytný hrnc sřední velikosti a dal se do díla.

Příznávám, kuchařské dovednosti jsem neměl téměř žádné, a tak jsem musel vzít zavděk zálesáckou příručkou s recepty.

A počínat si přesně podle návodu.

Dílo jsem začal rozřezáním kusu masa, koupeného předcházející den dole ve vesnici. Nožikem ho opucoval a zbavil zbytků blan.

Nebylo to tak jednoduché, z poněkud delšího trvání uvedeného procesu jsem obviňoval tupost nože, méně svoji nešikovnost.

Pak jsem maso pečlivě, proč bych se nepochvátil, nakrájel na kostičky. Nepořezal jsem se, což byl relativní úspěch.

Poté znovu nahlédl do receptu, který mně doporučoval osmažení cibulky. Vybral jsem z nich tu nejsympatičtější a položil ji na stolek.

Už jenom zbavit ji slupky mně dalo hodně námahy.

Jak to ty ženy dělají, položil jsem si otázku.

Cibulku jsem nařezal na proužky a šoupnul s nimi na pánev s kouskem sádla. Že jsem silicemi, které se uvolňovaly z cibule, slzel až běda, nemusím snad příliš zdůrazňovat.

Oči jsem si otíral cípem rukávu, ale moc to nepomohlo. Utěšoval jsem se, že takové slzení je vlastně docela zdravé.

Cibulka pomalu hnědla. Asi jsem ji dost trápil, protože prskala, patrně jsem ji smažil nepřiměřeně dlouho.

Postával jsem u plotny a snažil se míchat směs. Vyžadovalo to ode mě jistou dávku trpělivosti, ale vytrval jsem.

Hlad mně držel palce.

Cibule přece musela být osmahnutá do popisované hnědi. Pouze jsem dával pozor, aby hněd nepřešla v čern.

Z hrnce vystupovala jen pára, v žádném případě ne kouř.

To by nebylo dobré.

Následnou, neurčitě vypadající hmotu, jsem obohatil nakrájeným kousky masa, které jsem předtím obdařil špetkou soli.

Vše jsem vykonal tak, že jsem masem do rozpáleného tuku prostě plácl. Hmota si takové zacházení nechtěla nechat líbit, zaprskala a moje mikina si měla na co stěžovat.

Po od plic vypuštění vulgárního slova jsem se opět pustil do dalších úkonů, neboť maso bylo potřeba řádně orestovat.

I nadále jsem u plotny kamínek stál jak solný sloup a neustále směs kvedlal až do doby, kdy se šťáva vyvařila.

Podle doporučení receptu přidal něco papriky, o něco víc pálivé, a na špičku nože pak drceného kmínu.

Vše neustále a důkladně míchal a nechal i malinko připálit.

Vzhledově to nebylo nic moc.

Poté všechno zalil podle návodu studenou vodou.

Připadalo mně to divné, nelogické, ale vzápětí jsem se dočetl, že to tak má být. Maso se mělo tímto způsobem údajně zatáhnout a uzavřít tím v sobě hodně koření a tuku.

Vzniklý základ guláše jsem pak přivedl do varu a vodu v něm nechal zase pomalu odpařit, téměř až na tuk.

Guláš pak začal pomalu tmavnout, což mělo být i mým cílem. Přidal ještě jednu papriku, ale už jen sladkou.

Maličko ještě popepřil.

Kořeněná jídla mám totiž rád, navíc koření dokáže do značné míry zastřít chybné konání amatérského kuchaře.

Uvedenou směs jsem ještě chvíli restoval a opět zalil vodou, tentokrát horkou a to velkým jejím množstvím.

Vařil tak hodinku, dvě, až do změknutí masa.

Byla to pro mě dost dlouhá doba, nebylo tedy divu, že se mně sliny v ústech sbíhaly jedna za druhou.

Přidal jsem ještě maličko majoránky, ale opravdu jen málo, nechtěl jsem z toho všeho mít polévku. A připravil si zahuštění, které jsem realizoval s kousky staršího chleba.

Po vychladnutí toho všeho jsem se s krajícem poněkud čerstvějšího chleba v ruce pustil do jídla. Bylo to k pozření, i když v restauraci bych uvedené jídlo asi nejedl.

Takže moje kuchařská srubová prvotina dopadla docela dobře. Ale mezi námi, bez toho receptového návodu bych asi hlady umřel.

Romantik

Skoro každý den jsem si hrával na romantika.

Ale proč hrával, vždyť já jím byl.

Bez každodenního sepsání nějaké úvahy nebo básničky bych se necítil ve svém živlu. Ostatně měl jsem takovou činnost v plánu pobytu, tak co.

I ve svém trvalém bydlišti s větším či menším úspěchem píšu. Ale až tak velký spisovatel nejsem, moc bych tedy neměl „vyskakovat“.

Ale k věci!

Jednoho dne jsem si chtěl zaveršovat.

Dlouho jsem se nerozmýšlel.

Rozhodl jsem se básnit o takových jevech, které jsem ve dnech osamocení na „vlastní kůži“ prožíval.

O tichu, o snění, ale i o počasí.

Na realizaci mého úmyslu však musela být vytvořena v místnosti patričná atmosféra. Proto jsem kamínka důkladně roztopil, přičemž dřevem nešetřil.

Přistavil jsem židličku k oknu, zadíval se do sněhových závějí a občas upřel zrak na po obloze plující oblaka.

Zasnil se a začal psát.

Napřed jsem to zkusil se „snem“.

Nějaké našťestí v mé paměti z dřívějšíka byly.

Musel jsem povzpomínat na jejich obsah, trochu si něco i přivymyslet a pak škrtat, opravovat, krabatit čelo, aby z mého snažení něco pozitivního vyšlo.

Ideální by bylo mít s sebou počítač s Wordem, něco napsat a zase smazat, ale ten jsem neměl, ostatně do těch kopců a samoty by se ani nehodil.

Čas od času jsem smačkal počmáraný papír, odložil ho stranou, vstal, se zaupěním se prohnul v zádech a prošel po místnosti.

Chtělo by to intenzivnější cviky, ale do těch se mně moc nechtělo.

Nemají to, holt, básníci mého ražení jednoduché.

Po sepsání jednoho, dvou veršů jsem si udělal delší pauzu.

Zaměstnal se úklidem, i když moc toho k tomu účelu nebylo. Nádobí jsem čistil sněhem, tekoucí voda, jak už jsem předeslal, v chatce nikdy nebyla.

A pak jsem znovu začal tvořit.

Na pořad mého „poétování“ přišlo „ticho“.
O něm se mně básnilo dobře.
Žádné na něj zavzpomínání, vždyť kolem ho bylo tolik.
Stačilo ho jenom „poslouchat“.
Docela mně ty „tiché“ veršičky šly od ruky.
Rozhodně lépe než sekání dřeva anebo zapalování ohně.
Došlo i na „slzy“.
Při krájení cibule k obědu jsem k polednímu hodně slzel, takže vzpomínkového materiálu bylo také dost.
Ale v jiném pojetí.
Měl jsem na mysli spíše slzy radosti, respektive smutku.
Shodou okolností mně verš o slzách spolu se sněním vycházel, alespoň myslím, nejlépe.
Básně o počasí jsem vytvářel až v následujících dnech.
Kouzlil jsem je na etapy, prostě jako seriál. Dost jsem svůj mozek potrápil, i když je jinak meteorologie moje parketa, můj koníček.
Mrazu, slunce, oblaků, tedy „potřebných“ úkazů bylo kolem srubu našťestí, podobně jako ticha, také více jak dost.
Po několikadenním úsilí jsem s uspokojením konstatoval, že moje veršičky mají něco do sebe.
Líbily se mně.
Třeba se budou líbit jiným, namlouval jsem si.
Ale i kdyby ne.
Vždyť ta oblaka na obloze byla tak krásná!
Dívat se na ně je kouzelné.
Proč to lidé ve velkém nedělají, vždyť často jde o úplné nebeské divadlo.
Už jenom ty řasy, cirry, mléčně to zabarvená vlákna táhnoucí se oblohou, mou duši svým půvabem vždy poutala.
Snad ještě hezčí na pozorování bývají „beránci“, uspořádaně plující po obloze.
No, může být něco krásnějšího nad námi?
Snad jenom hvězdy.

Ticho

*duši konejším a rány zacelují,
vlásky čechrám ve vlahém vánku
jsem s vámi, vetknut v teplo dlaní
něžnou vlnou sladkého spánku*

*ze souhvězdí snáším se mezi vás,
když dýmanty slz v očích zahoří,
pohladím po tváři, přivřu víčka,
ač neslyšet, přec k vám hovořím*

*velebné jsem, samo pak veršem samoty
našlapuji lehounce pěšinkou přání,
čekám na pozvání tlukotů srdce,
vkládám tmavou nocí hezké snění*

*když přátelé odejdou, s vámi zůstávám
tam, kde láska končí, bolu chvění utěším,
pak se vzdechem odcháším,
slyšíte ale... již vloček za okny znění ?*

Sen

*je jak květ růže v rozpuku jara
hebký jak vlákénka pavučiny
které vůně laská srdce v bolu
vznáší se myslí bez něčí viny*

*je vánkem okamžiků barev duhy
chci je uchopit, tak blízké se zdají
pramínkem myšlenek v touze času
však s rozbřeskem jak vločka tají*

*je kouzlem snů, je proutkem nadějí
nablízku však již svitu, který vše zhatí
polibkem blaha, který naši duši hladí
věř však, krystalu krása se přec vrátí*

*šero opět vnese tělu nebes klidu
spánku závoj nás vrátí v snění
víčka v únavě klesnou váhou něhy
sladounce již cítím touhy chvění...*

Meteoroložky – „rosničky“

*narodila se „rosnička“, zájem otcem od mala,
milující matkou se jí atmosféra pak stala,
všichni kolem se oné události ze srdce radovali,
oblohou vzešly hvězdy, jež nebesům kralovaly*

*nad kolébkou se 12 sudiček a mudrců sklonilo
a dítku budoucnost projevy svých úkazů věštilo
byli to teplota, tlaková níže, atmosféry tlak, deštík
sníh, tlaková výše, inverze, jinovatka, ba i větrík*

*jako první k dítěti promluvil Větrík slovy lásky,
„chci ovívat tvé tváře a načechrávat tvé vlásky
chci být v krajině prohánějícím se vánkem
který bude bdít nad tvým sladkým spánkem“*

*na to pravila Teplota takto „ budu tě zahřívát
někdy více, někdy méně a se rtutí si pohrávat,
ponechám něco rozmarů živelné náhodě
napomohu však svou mocí velebné to přírodě“*

*usmál se Atmosférický tlak a k dítěti zašeptal,
„tvou spokojenost se mnou bych raději uvítal,
jsem atmosféry neustálých změn průvodcem
a tvých rozborů mé povahy, rosničko,ctitelem“*

*„neměj ze mě obavy, Dešťík se nesměle ozval
ne mou vinou, že zlé úmysly mně člověk připsal
svlažuji přec tvé skráně apolím dávám vláhu
pravdou též, že tmavé obloze vnáším respektu váhu*

*Sníh k tomu zaveršoval strohým svým hlasem
„zakryji bělostí krajinu, tvé ruce ovinu chladem
jedněm přinesu žal, jiným pak snesu nůši radosti
dopřeji kraji zimního klidu, pak úrody hojnosti“
Mlha zasněně zašeptala“ neuvidíš vždy pokojem
co chtěl bys vidět, neboť skryji vše svým závojem,
zakalím tvůj zrak, leč bude to jen vláhy změny lež
nebude dlouho trvat a z onoho mámení procitneš“*

*Tlaková níže na to špitla, „jestli budu vše stačit
budu kol všech vírem a frontami tvé mapy značit,
s však poznáš, co dít se bude krokem, jindy během,
tak to vždy bylo a bude širo širým našim světem“*

*Tlaková výše obkroužila tanečkem kolébku a hlesla
„já zase blankytnou oblohu coby dárek tobě přinesla,
otevři svá očka, na mou sluneční zář pohlédni
létem tě zahřeji, zimou se však dobře oblékni!*

*Po těch slovech rozzářil se i Sluneční svit „
tot pravda, když i mě spatříš, náladu budeš mít,
s rozumem nastav mně svoji zvědavou tvář,
v nedlouhé chvilce vitamínu D ode mě máš!*

*Jinovatka nechtěla svou věštbou zůstat stranou,
„co na tom, že jsem jen mrazu doby královnou,
třpyt mých jehliček tě často ke vzdechu vybudí
a tvůj zrak krystalky zimy něžně pohladí“*

*„věz, věštila Inverze, ne vždy je chlad nahoře,
i u nás je možno někdy ve výškách spatřit oblaků moře,
až dospěješ a vystoupíš v zimě do vysokých hor,
pak teprve zaslechneš naší krajiny velebný chór“*

*jsem z vás všech nejmladší, mapa pravila
a k tomu všem přítomným skromně sdělila,
„věštěné jsem si psala a činím tak závěru krátce,
budeš den co den, milá rosničko, se mnou na obrazovce“*

*Pak se všechny sudičky a mudrcové znovu nad kolébkou
rosničky naklonili a sborově pronesli:*

*den co den se budou k tobě, milá rosničko,
lidé obracet s tajenou prosbou,
budou blahořečit tvým vizím,
ale bude i hodně těch, co nikdy si neuvědomí,
jak nesnadné je poznávání sudiček duší.*

Nebeská klenba

Nejenom v noci, ale i ve dne jsem byl vděčný za úkazy na obloze. Většina lidí sleduje dění na obloze z hlediska vývoje počasí.

Proč ne, je to pochopitelné a správné.

Ale jsou i takoví, mě v to počítaje, kteří na kromě výše uvedeného obdivují na obloze i její půvaby. Vždyť obloha je ženského pohlaví, tak co se divit?

Už samotná modř oblohy má svou specifickou krásu.

Zejména když se atmosféra sněhovými srážkami pročistila, vždy na mě zapůsobila sytě modrá barva oblohy uklidňujícím dojmem.

Zcela čistá však nezůstávala dlouho.

Dříve nebo později se na ní začala toulat oblaka.

Nemám v oblibě slovo mraky, neboť toto slovo na mě působí dost depresivně.

Raději hovořím o oblacích.

Psal jsem v tomto smyslu i televizní moderátorce Taťáně Míkové, aby, pokud možno, naše rosničky v předpovědích používaly tento termín.

Korektně odpověděla, že mně dává za pravdu, ale že slovo mraky je už v jejich mluvě dlouhodobě zaužívané.

No budiž.

A nyní tedy k oblakům.

Obloha je jakousi nevěstou.

Její nejvýše rozloženou jsou řasy, neboli cirry.

Opravdu vypadají jako chmýří obočí žen, pouze s rozdílem, že jsou bílé.

„Nevěsta“ disponuje několika jejich druhy, některé jsou vláknité, jiné s háčky, občas na ní spaříme i jemně zkadeřené, no, musí přec vystavovat své půvaby na odiv.

Jsou tvořeny ledovými krystalky na rozdíl oproti oblakům uloženými pod nimi, které jsou jenom z dešťových kapek.

Za volánky nevěsty považujeme beránky.

Pravda, vypadají jako chomáčky ze srsti beránků.

Když rozevláté proplouvají polojasnou oblohou jeden za druhým, je to obrázek k zulíbání. Usmívají se na nás a nikdy z nich neprší.

Asi si obloha nechce kazit svoji tradičně pěknou pověst.

foto: Jaromír Slaviček

A zase jinak vypadají slohy.

Jsou to závoje nevěsty, více či méně ji zakrývající.

Ale sluníčko se na ně asi zlobí, neboť nechtějí jeho paprsky v plné míře k místům tajuplným.

Tolik k zimním oblakům.

V letních měsících je možné na obloze spatřit navíc zakaboněná bouřková mračna. Rovněž je dobře znám.

Tmavá, obavu vzbuzující. Z nich nevěsta obloha už tak velkou radost asi nemá. Nejednou nabídnou zemi dešťové přívaly.

Ale i na nich se dá nalézt leccos pozoruhodného, ba dokonce pěkného.

Když za jejich ostrými okraji začne pod dešti vykukovat slunce, stává se tento úkaz podnětem pro básníky, malíře a další umělce, a vůbec pro všechny obdivovatele přírody.

Oblaka

*plují tiše oblohou kamsi v dál
plníce tak hebkého vánku přání
jemné jich třásně nebem uchopeny
jsou něžné jak oční řasy krásné ženy*

*ledy krystalků spolu doteky hovoří
prostrěny v azuru modři jak pápěří
za nimi se beránci v řadách loudají
z těch výšek svými chomáčky mávají*

*jiné pak ve svém slohu zase neseny
klesající váhou svou zemí vábeny
sněhu bělost či kapek sílu poutají
vílami tanečků povětrí se stávají*

*tu náhle temných mračen krajinou
buší jejich čela hromu kovadlinou
k zemi šlehem pak ohnivých čar
nejednou tvrzeno, že to děsů dar*

*však oblaka přesto svůj půvab mají
pohledy na ně nezřídka žal odnímají
jsou hebkými závoji naší matky Země
jsou těmi, co sejí v zem života sémě*

*jsou pážaty jasu slunečního svitu
jsou snem mnohého tajemného mýtu
jsou ozdobou naší milované planety
jsou tím, co nám as závidí i jiné světy...*

Nachlazení

Onemocnět na horách, a navíc o samotě, bývá velmi nepříjemné, ba co pravím, hodně nebezpečné. V případě vážných potíží, snad hodinu by mně trvalo, než bych se doštrachal do dědiny, vzdálené několik kilometrů.

Jestli bych do ní vůbec došel.

Stejně by v ní asi neměli doktora, takže pak by bylo nutno se nějak dopravit do města. Autobusem, stopem, nevím.

Zatím to jednoho večera mého pobytu nebylo s mým zdravím až tak dramatické.

Škrábalo mě jenom v krku.

Ale zato pořádně.

Skoro vůbec jsem nemohl polykat. A když už, tak s bolestí.

I hlava mě bolela.

Můj narušený zdravotní stav měla bezpochyby na svědomí prochlazená místnost. Předcházející ráno, brzy po mém probuzení, bylo v ní sotva 12 stupňů celsia.

Ale i to courání po lese za východy a západy slunce, i když s působivými dojmy, do značné míry mohlo za moje potíže.

Tak, a co nyní v mých zdravotních problémech, zauvažoval jsem.

Každý nějakou to virózou v životě prochází, jejich příznaky jsou více méně známé. Na nachlazení se sice neumírá, ale nejednou dávají člověku zabrat.

Každou chvíli jsem musel vytahovat z kapsy kapesník. A že jeden nestačil, nemusím zvlášť zdůrazňovat.

To ale nebylo to hlavní.

Škrábání v krku byla stále větší a větší, i hlava o sobě dávala bolesti vědět.

Teplotu jsem měl určitě zvýšenou, bohužel lékařský teploměr na rozdíl od venkovního jsem si sebou nevezl.

Chtě nechtě jsem se musel pustit do samoléčby, nic jiného mně nezbývalo.

Jako první samoléčebný proces jsem zvolil kloktání.

No čím jiným, jak slivovicí.

Jsem abstinent, ale na hory si pleskačku ohnivé vody vždy беру jako prostředek poslední záchrany.

foto: Jaromír Slavíček

Přišla mně tedy v dané situaci nanejvýš vhod.

Zaklonil jsem hlavu, vcucl do úst první doušek a začal kloktat.

Nebylo to nic příjemného, v uvedené činnosti jsem však vydržel a následně slivku po pootevření dveří vyplivoval ven.

Kdo ze slivovicí takto zachází, na toho by se mělo podat trestní oznámení. Tehdy ale nebyl nikdo, kdo by ho na mě podal.

Leč tato medikace nesplnila svůj účel.

I v dalších hodinách jsem měl s polykáním problémy.

Tak jsem následně začal experimentovat s Priesnitzem. Jeden čistý kapesník navlhčil a obtočil jím hrdlo.

Vše pak převrstvil suchou šálou.

Šlo o poněkud zdlouhavé konání, dané upevňováním vlhkého a suchého obkladu, ale něco do sebe mít mělo.

Asi jsem vypadal, jako kdybych měl něco s krční páteří, ale co bych neudělal pro předpokládaný léčebný efekt.

Ten zaúčinkoval.

K polednímu jsem již mohl lépe polykat, postupně docházelo k odeznívání dalších příznaků, takže jsem nabýval citelně lepší nálady.

Musel jsem ještě něco učinit s nosem, byl téměř neprodyšný.

Pokud bych s někým mluvil, huhňal bych o sto šest. Kapky do nosu jsem neměl, ale nebylo nad babské rady.

Rozřízl jsem cibuli a vytlačil z ní něco šťávy. Po zaklonění hlavy jsem do nosních průduchů začal vkapávat silně štiplavou tekutinu.

Byl to děs, ale po chvíli jsem zažil pocit úlevy.

Nezapomněl jsem si uvařit horký čaj.

Dokonce se zázvorem a medem.

Kamínka jsem rozpálil, jenom jak to šlo a ulehl na lůžko. Akorát jsem měl obavu, jestli bych se při dohořívání ohně ke kamínkům doplížil.

Leže jsem doufal, že se vypotím.

Ještě mně napadlo, to už vleže, že by nebylo na škodu ponoření nohou do horké vody, ale na ten proces mně už nezbývala síla.

Být sám a nemocný na horách, to je hodně riskantní záležitost.

Ale už se stalo!

Snažil jsem se zaspát, což ale bylo i při snižující se bolesti krku obtížné. Toužebně jsem si přál, abych v ranních hodinách již dostal nachlazení pod kontrolu.

Naštěstí tomu tak bylo.

Krmítko

Když se člověk ocitne na určitou dobu mimo civilizaci, tak se zabývá i činnostmi, které by dříve většinou opomíjel.

Samozřejmě bych se mohl věnovat čtení nebo meditacím, ale ve světelném dni by bylo dobré dát přednost jiným zájmům.

Mohl jsem se dát na sekání dřeva, chození na procházky, nebo sledování ptáků na nedalekém provizorním krmítku.

Do poslední činnosti jsem se pustil.

Nasypal jsem trochu ovesných vloček a slunečnicových semínek na venkovní špalek a o vizuální zábavu bylo postaráno.

Stačilo přes poloprůhledné okno sledovat tamější dění.

A bylo se vsutku na co dívat.

Prvními zájemci o potravu se staly, vcelku podle očekávání, sýkorky koňadry.

Slétávaly se ke krmítku jedna po druhé.

Napřed se bedlivě porozhlédly po svém okolí a pak se daly do díla.

Některé se mně jevily jako dost vybíravé.

Párkrát si zobly a teprve potom vybraly zobáčkem tu nejmasivnější nažku, aby s ní urychleně odlétly na nejbližší strom.

Tam je čekala jejich tradiční práce, odstraňování slupky, tedy oplodí.

Příliš času jim toto konání nezabralo.

Bylo velmi zajímavé je pozorovat.

Jenom těch klovanců do nažek, že je hlava nebolela?

Možná že bolela, ale to se asi nedozvíme.

Přemýšlel jsem co chvíli, kolik takových semínek potřebují k naplnění svého volátka. No, při jejich energeticky náročném životu asi hodně.

Nažky slunečnic jsou totiž mimořádně bohaté na tuky, takže jsou velmi mezi sýkorami i jinými ptáky oblíbené.

Zejména pro zpěvné ptáky je taková potravina, bohatá na kalorie, velmi důležitá.

Na svoji velikost mají sýkorky relativně velký povrch těla, a tudíž velké tepelné ztráty. Ty si musí kompenzovat právě kalorickou potravou.

Abych jim přilepšil, tak jsem na nejbližší větev upevnil kousek odřezku masa. K mému překvapení se na něm objevila i sojka.

Šlo o poměrně velkého ptáka, jen co je pravda. Její ostražitost ale zase nebyla tak velká, a tak jsem si ji mohl prohlížet delší dobu.

foto: Jaromír Slaviček

Hezké stvoření, bylo na ní co obdivovat.

Ta modrá zrcátka na křídlech, načepýřená pírkna na hlavě, no pohádka. Asi nažky slunečnice pro ni nebyly tím nejlepším, a proto jimi sojka pohrdla.

Takový lůj by byl pro ni větší lahůdkou.

Setrvala u nabízeného energetického zdroje delší dobu. Drobní operenci na okolních větvích museli nějakou dobu počkat, až se velký pták nasytí.

Princip solidarity s jinými ptáky jí byl evidentně cizí.

Pak ještě přilétl na krmítko zvonek.

Ten už pro mě zdaleka nebyl tak vizuálně přitažlivý.

Drobnější s kuželovitým zobáčkem.

Pouze žlutý proužek na jeho letkách byl mu ozdobou. Bral nažky jednu po druhé do svého silnějšího zobáku a postupně je jím drtil.

Zjevně nespěchal.

I v jeho přítomnosti museli opět ostatní ptáci, zejména pak sýkorky, vyčkávat. Holt princip hierarchie platí v přírodě stejně jako u člověka.

Byl jsem docela rád, že nepřilétávali kosi.

Na mé zahradě jich mívám každou chvíli snad tucet.

Bez ostychu opanovávají potravní kolbiště.

Nepouštějí ostatní ptáky k naškám slunečnic. Jejich zahánění je rovněž hodně obtížné, příliš bázlivi nejsou.

Původně to bývali lesní ptáci, ale v posledních desetiletích se usídlili ve městech. Žádná bobulovina nebývá před nimi jistá.

Takže jsem se bez nich ono odpoledne docela rád obešel.

Vycházky

Na svých pochůzkách okolím jsem vždy nemusel zažívat něco mimořádného. Ve velké většině případů se jednalo o běžné jevy.

Přesto mě leccos z nich upoutávalo a posléze i nutilo o pozorovaném psát. Každý strom, každý keř byl totiž v něčem jedinečný.

Některý více, jiný méně.

Když jsem na některých přestárých stromech spatřil choroše, musel jsem jim chtít nechtít věnovat patřičnou pozornost.

Jsou to známé parazitické houby, v mnoha směrech nepochybně zajímavé.

Třeba takový, poměrně běžný, troudnatec kopytovitý je člověku prospěšný hned z několika důvodů.

Už pravěcí lovci tuto houbu užívali k zastavování krvácení.

Jeho plodnice obsahují kyselinu listovou ze skupiny vitaminů B, jež je nutná pro tvorbu červených krvinek a rovněž provitamin B.

Schopnost výtažku houby zastavit krvácení se dlouho přisuzovala tříslovinám, které mají stahující účinky.

Teprve později se zjistilo, že houba obsahuje látku, která se podílí na shlukování krevních tělísek v krevní skupině B.

V lidovém léčitelství se tato houba používala k jednoduché dezinfekci ran.

Neméně zajímavá je skutečnost, že z vysušených a vyklepaných starých plodnic této houby domorodci vyráběli tzv. troud, který jim sloužil k zažihávání ohně.

Je rovněž kuriózní, že se velké plodnice tohoto choroše daly po macerování v louhu vyklepat v tenké plstovité pláty.

Ty se pak sešivaly a dělaly se z nich vesty, rukávíky nebo čepice

Stejně jsem se zamýšlel nad samotnými stromy. Nad jejich jednotlivými druhy, vzájemným soužitím, konkurenčními schopnostmi i užitečností.

Vezměme si třeba takovou břízu!

Je sympatická už svým vzhledem, bílou borkou.

Na jaře se z ní dá získávat březová šťáva, i když já sám tomu procesu nefandím.

Nejlepším obdobím pro její sběr je brzké jaro, kdy se strom budí po zimě a probouzí se v něm proud životodárné mízy.

V kmenech břízy se udělají dírky.

Do otvorů se vsune trubička nebo brčko, pod kterou se upevní libovolná nádoba – může to být láhev nebo sklenice.

Vytékající šťáva má velmi příjemnou a osvěžující chuť.

Po sběru tekutiny se rána v kmeni musí uzavřít štěpařským voskem, propolisem nebo stromovým balzámem.

Cílem není strom poškodit, ale s pokorou využít dary přírody. Nemělo by se také zapomínat poděkovat stromu za jeho dar!

Ale nejenom v lese, ale i na loukách se mně občas poštěstilo vidět něco zajímavého, třeba zastihnout stádečko srnek na pastvě.

Pozorovat, jak se krmí zelení na ostrůvku země, zbaveného sněhu.

Po mém přiblížení bystrily svoji pozornost, pak ještě chvilku vyčkávaly, aby se následně dávaly mohutnými skoky na útěk.

Mými společníky se občas těž stávala i poletující káňata se svými typickými hlasovými projevy.

Zato ptáků jsem moc v lese na rozdíl od těch na mém krmítku nevidával.

Holt, uměli se skrývat.

Těšival jsem se také na rozhledy z vyvýšených míst na okolní kopce. Jsa znalý geografie, většinu z nich jsem uměl pojmenovat.

foto: Jaromír Slaviček

Mrzlo až praštělo

Po několika dnech přijatelných zimních teplot se jednoho dne prudce ochladilo. Už z předcházejícího večera jsem tušil, že bude následující den pořádný mráz.

Když se obloha v zimním období projasňuje, země v noci hodně vyzařuje a za takových situací bývá mráz hodně silný.

A také že byl.

Ráno jsem se zimou probudil ještě za tmy.

Doplížil se k teploměru, teplota v místnosti byla pouhých dvanáct stupňů.

Jak já vzpomínal na peřinu.

A tak mně nezbylo, než svižně zamířit ke kamínkům, které jsem se snažil co nejrychleji uvést do hřejivého stavu.

Chtělo to jako tradičně chomáč novin, třísky, prostě obvyklý postup.

Škrkl jsem sirkou, zapálil papír, od kterého chytly třísky.

Pak přiložil polínka.

Chvilku jsem počkal na rozhoření dřeva.

S drkotajícimi zuby jsem se navrátil do spacáku a po uvelebení se v něm zatáhl zip až ke krku.

Usnout se už nedalo, chlad v místnosti přetrvával, našťástí probleskující světlo ve škvírách kamínek dávalo naději na pozvolný nárůst teploty.

Postupně se rozednívalo víc a víc.

Teplota poznenáhlu vystoupala na solidních sedmnáct stupňů, ale na výskání to pořád nebylo. Přesto bylo nutno vstát a na žhavé uhlíky v kamínkách přiložit několik polínek.

Uvařil jsem si čaj a horký ho do sebe srkal.

Pohlédl jsem na okýnko a žasl.

Jeho sklo bylo zdobeno nádhernými ledovými květy.

Což o to, byly to působivé přírodní výtvořky, ale bohužel ještě více u mě navozovaly pocit zimomřivosti.

Vzal jsem si do hlavy, že se mrknu podívat ven, jak je to s mrazem doopravdy.

Odemkl jsem dveře, zapřel se do nich... a nic.

Nešly otevřít ani náhodou.

Byly prostě k veřejím přimrzlé.

Opřel jsem se tedy do nich rázněji, ale i druhý pokus byl neúspěšný. Tak jsem do nich ramenem prudce vrazil, až to zabořilo.

Dveře zapraštěly a otevřely způsobem, že jsem málem z chatky ven vypadl. Ovanul mě ne studený, ale přímo ledový vzduch.

Bleskově jsem se vrátil do tepla.

Rychle dveře za sebou zavřel, sebral ze stolu teploměr a po jejich znovuotevření ho položil před práh.

Mezitím si dal další lok horkého čaje.

Udělal jsem si k němu vločky s medem a přemýšlel o náplni dne. Mám meditovat, nebo vyjít na tradiční zimní procházku?

Vypadalo to na slunečný den, a tak jsem se rozhodl pro druhou variantu. Ale s vycházením počkal až do pokročilejších dopoledních hodin.

Venku jsem znovu nahlédl na stupnici venkovního teploměru.

I nadále bylo dost mrazivo.

Osm pod nulou.

Ale jak píšu, slunečno.

Nenechal jsem se nízkou teplotou odradit a začal se připravovat k mrazivé vycházce. Postupně na sebe navrstvil tričko, flanelovou košili, svetr, bundu.

Na své si pochopitelně přišla i šála, čepice na uši a rukavice.

Takové vybavení jsem považoval za naprosto nezbytné.

Vyšel jsem ven, zabouchl za sebou dveře a zamkl je. Rázně pak vyšlápl do blízkého lesa, ale vybral si oproti předcházejícím dnům schůdnější terén.

Měl jsem v plánu udělat jenom menší okruh. Šlo se mně docela dobře, sníh byl promrzlý, nefoukalo.

Pěkně to při mé chůzi pod botami křupalo.

Ale posléze mně začalo v rukách zebat.

Čert aby vzal moje prstové rukavice, chtělo to mít pořádné palčáky. V rukavicích jsem proto sevřel pěst, čímž jsem prsty dostal mimo jim vymezenou část rukavic.

Trochu to pomohlo.

Jinak ale zimní příroda byla překrásná.

Zářící slunce, stromy oděné do bílého hávu.

Na blízké louce jsem při zemi spatřil překrásné výtvary zimy v podobě kouzelné námrazy z přecházející dnů, kdy se krajinou převalovala mlha.

foto: Jaromír Slaviček

Vzhledem k silnému mrazu jsem ale nechtěl riskovat své zdraví, a tak jsem svému tělu zavelel k návratu do chatky.

Těšil se na uvaření další várky horkého čaje a něčeho na zajezení.

Obleva

Tak jsem si v předcházejícím týdnu v přírodě lebedil.

Zima byla ukázková, no téměř jako za Josefa Lady.

Slunce, mráz, vysoká a křupavá sněhová pokrývka. Západy a východy slunce, co jsem si více mohl přát?

Ale uprostřed mého pobytu, v druhém týdnu poustevničení, došlo k radikální změně počasí. Když jsem se ve středečním ránu probudil a ještě z lože pohlédl ven, něco se mně za okýnkem nezdálo.

A tak jsem vstal, zašel k oknu... a byl jsem v obraze.

Venku nastala obleva jak hrom.

Šedivá mračna visela nad krajinou a snášel se z nich hustý déšť. Tak to bude dnes po vycházce, bylo mým prvním pomyslením.

K ověření své předtuchy jsem po svém oblečení vyšel před chatku. Málem jsem se ve sněhové kaši probořil až k zemi, tak byl rozbředlý.

Ze střechy chatky skapávala voda, přesně z těch míst, kde ještě uplynulý den visely krásné ledové rampouchy.

Upřel jsem svůj zrak na blízký les.

A hned si pomyslel, kam se jenom poděla ta včerejší nádhera do třpytivé sněhové běli oděných větví?

Po sněhu na nich nebylo ani památky.

Všechny stromy byly holé, vzhledově nepřívětivé, a řekl bych, alespoň pro mě, až depresivně laděné.

Otočil jsem se s úmyslem vrátit se do chatky.

Ale ještě přede dveřmi tradičně pohled věnoval stupnici teploměru.

No jo, byly tři stupně nad nulou.

Co s takovým dnem, blesklo mně hlavou. Ve městě by to bylo s náplní dne přirozeně jiné. Bylo by tam co navštěvovat, s kým se bavit.

Ale nyní, zde a za takového počasí?

„Doma“ jsem zatopil, ale pozitivní pocitová atmosféra v mé duši, duši zálesáka, byla ta tam.

I zažehnutý oheň se tvářil nepřívětivě, jeho dřevo hořelo tak nějak líně, nepřesvědčivě. No, co mám povídat, náladu jsme ztratili všichni, živí a možná i neživí.

Krmítko na špaluku bylo prázdné, ptáci za deště nevylétávali. Bylo jen slyšet tlukot dešťových kapek dopadajících na střechu.

Voda v tenkých stroužkách stékala i po okýnku.

Co mám dělat, čím se mám zabývat, kladl jsem si otázku.

Asi psát, co jiného.

Dopoledne jsem stvořil jen jednu úvahu. Teprve k polednímu jsem si troufl vyjít pár desítek metrů daleko.

Dojmy jsem ale měl stejné jako ráno, ne-li horší.

Prostě všude byl marast.

Bořil jsem se do sněhu, všechno kolem mě bylo mokré, krajně nepřívětivé.

Marně jsem se snažil v okolí najít něco hezkého, abych o tom mohl napsat. Příznávám se, ten den jsem nic takového nenašel.

A tak jsem se v chatce i odpoledne znovu zavřel a písemnými poznámkami přemítal o světě.

K večeru se sice mračna začala rozestupovat, dokonce vysvitlo i slunce, ale to už na delší procházku nebylo pomyslení.

Snad se přes noc ochladí, zadoufal jsem.

Další takový nepřívětivý den by byl pro mě zase dost nepříjemný.

Přijel jsem totiž do chatky nejenom za samotou, ale i za skutečnou bílou zimou, rozhodně ne za močály.

Obyčejné pařezy

Téměř při každé z procházek jsem se brodívával zasněženým lesem, obdivoval košaté koruny stromů a naslouchal tichu.

Míjel kolem stojící stromové velikány a přemýšlel o jejich významu v přírodě.

Můj zrak příležitostně zabloudil i mezi ně, neboť jsem si všímal i pařezů, malých i velkých, nedávno vzniklých, ale i starých, rozpadajících se.

Možná si mnohý pomyslí, co může být, proboha, na takových stromových pozůstatcích hodného k obdivu?

To já, na rozdíl od nich, s pochopením zíral na odumřelé nebo odumírající stopy toho, co kdysi bylo majestátnými jedinci, vzhlížejícími do modravého oceánu oblohy?

V žádném případě jsem nepovažoval a nepovažuji pařezy za hřbitovy toho, co kdysi vytvářelo les v jeho původní kráse.

Má být pohled na ně něčím smutným, něčím, čemu by se moje oko mělo vyhnout?

Samozřejmě že ne.

Rád bych skutečnost komukoliv vysvětlil, ale tehdy nebylo komu.

Vím totiž více jak dobře, že pařez není zdaleka jen mrtvou hmotou, jak by se mohlo na první pohled zdát.

Je totiž v letním období doslova pokladnicí mnoha zástupců rostlinných i živočišných druhů. Pravda, takových, které spatříme nejspíše jen pomocí lupy objektivů mikroskopů. Organismy z pařezů jsem nosíval do výukových hodin svých praktických cvičení z biologie.

A bylo se, věru, na co dívat, co obdivovat.

Stejně jako i na spoustu drobného hmyzu, případně jeho larev.

Pařezina je samozřejmě i místem výskytu četných dřevokazných hub, z nichž nejnámějšími jsou václavky nebo penízovky.

Ne každý ale ví, že se v letní sezoně na pařezech dají nalézt i vzácněji se vyskytující, léčivé lesklokorky lesklé.

Svým žákům jsem mnohokrát zdůrazňoval, že pařez je jakýmsi ekosystémem, ve kterém se prolínají neživé a živé složky přírody.

Že je objektem nadobyčejně živým, naprosto nezbytným pro existenci lesa jako takového. A slovy mystika, pařez je vlastně specifickou reinkarnací původní živé hmoty.

foto: Jaromír Slaviček

Je něčím, co má nezastupitelné místo v kouzelném koloběhu života lesa či parku.

Asi se nyní vyjadřuji moc odborně, ale jinak nemohu.

S trochou štěstí se dají v lese najít i pařezy leckoho napodobující.

Ne nadarmo je mnozí umělci ztvárňují ve svých dílech, například řezbáři dokáží zachovalejší exempláře vytvarovat do podoby originálních uměleckých výtvorů.

Mnohé pařezy tím evokují v naší mysli při větší obrazotvornosti rozmanité představy a stávají se pak v podobě upravených samorostů součástí interiérů i zahrad mnohých našich domovů.

Je tedy zřejmé, že právě takové sepětí přírody s lidskou fantasií se stává příkladem vztahu člověka a okolního světa.

Samozřejmě, i pařezy jednou doznají svého konce, definitivně se dříve nebo později rozpadnou a stanou se jedním ze zdrojů humusu.

Ten pak bude pravým dobrodiním pro lesní půdu, neboť ji obohacuje důležitými živinami, tak potřebnými pro vznik nového života.

Takže, co říci závěrem?

Odpověď zní:

Vše v přírodě má svůj účel.

Ve výše uvedených případech i to, co někdy mylně a často považujeme za něco odcházejícího, zbytečného.

Ale bez této „zbytečnosti“, respektive minulosti, by však v řadě případů nebylo ani budoucna. A to bychom si měli zavčas uvědomit!

Tyto i jiné myšlenky provázely moje kroky lesem, přičemž pařezy jim s pochopením přikyvovaly!

Stromový velikán

Při procházkách lesem mě obklopovalo majestátní ticho a klid, při kterém mě špatné myšlenky opouštěly a tělo i mysl se dostávaly do absolutní pohody.

Stačilo jen kráčet, dívat se kolem a naslouchat řeči lesa. A právě pohledem nalézat nespočet zajímavého.

Sebevědomě říkám, že většinou mně již známého.

V údivu jsem však zůstal v jednu chvíli stát, neboť jsem před sebou spatřil mimořádně působivý objekt.

Torso stromu mamutích rozměrů, opravdového kdysi velikána.

Jeho výška mě přímo ohromila.

No, jak uvádím, stanul jsem před něčím velmi pozoruhodným. Umírajícím stromem, vlastně byl už zcela bez života.

Začal jsem jeho pahýl obcházet a podívoval se víc a víc.

Kladl jsem si otázku, byl tento strom nahodilou hříčkou přírody, anebo ho někdo v uvedeném místě úmyslně vysadil?

Torso stromu mně imponovalo nejenom svou velikostí, ale i věkovitým stářím. Bylo již prakticky bez větví, ale přesto se drželo vzpřímeně.

Strom na své lokalitě dlouhá staletí vytrvával, patrně byl obklopen podobnými velikány, které ho chránily před nepohodou.

S pokorou sobě vlastní celé věky vyhlížel do širošířé krajiny a nesporně se tak stával její vzácnou pamětí!

Byl nesporně svědkem mnoha pohnutých dějinných událostí, nejednou osudových.

Možná v průběhu času již zvažoval ukončit svou pozemskou pouť, leč vytrvával a stával se uznávanou lesní „osobností“!

Nepochybně bojoval celá staletí s nepřízní osudu, vichry, letním žárem i mrazivým sevřením zimy, vystaven častým náporům divoké povětrnosti.

A nyní jen zbývala jeho smutná zbytková podoba.

Uvědomoval jsem si, že tento strom byl kdysi naprosto jedinečnou osobností, která žila svými emocemi a podle všeho i pamětí.

Ano, stromy i cítí, jak o tom hovoří odborníci.

Odolnost stromů a jejich nezdolná vůle k životu je všeobecně známá, málokdo však ví, že u nich existují i nečekané vlastnosti.

foto: Jaromír Slavíček

Měli bychom si být tedy vědomi, že se jedná o organismy vnímající vlivy okolního prostředí, dokonce více, než jsme se doposud domnívali.

Stromy jsou samozřejmě živými bytostmi. Mají tedy za sebou dlouhý život naplněný bojem za svoji existenci.

Každý z nás by měl v podobných situacích alespoň chvíli postát v zamyšlení u těchto památných objektů, byť odcházejících z tohoto světa.

Slušelo by se takovým lesním velikánům vzdávat poctu.

Třeba i kresbou.

Snad proto je od nepaměti lidé ztvárňují ve všemožných stylizovaných podobách. Ty stromy jsou symbolem mnoha kvalit, zejména pak dlouhověkosti.

Dožívají se vysokého, někdy až neuvěřitelného věku.

U listnatých stromů to mohou být stovky, u jehličnatých i tisíce let.

Jedním z nich je borovice osinatá v severní Americe. Je pro ni typické, že její každoroční přírůstky jsou velmi malé.

Ten „můj“ zesnulý strom se určitě takového věku nedožil, ale pár set let bezesporu měl.

Byl dozajista rovněž Metuzalémem!

Představoval jsem si, jak asi vypadal v dobách svého rozmachu.

Na jaře na něm rašily nové pupeny, v létě své větve obaloval nespočtem květů.

Na podzim se odíval svými listy do pestrých barev, ty mu pak opadávaly.

V zimě pak bez své listové ozdoby odpočíval.

Byl tedy pro člověka analogií k celému přírodnímu cyklu, ke koloběhu života. Tak jako každá lidská bytost, tak i stromy se nejprve zrodí, pomalu rostou, přicházejí do nejplodnějšího období svého života, aby následně pomalu stárly a nakonec ukončily svůj život.

Tento neměnný cyklus je součástí přírody a stromy, včetně mého odcházejícího velikána, nám ho našim očím každoročně předvádějí.

Setkání s myslivcem

Coural jsem se tak lesem, žádnou zvěř neviděl, zato spatřil asi 200 metrů přede mnou myslivce.

Za okamžik to bylo na pozdrav.

„Dobrý den, dobrý den.“

„Když už jsme se setkali, pane hajný, mohu se Vás na něco zeptat?“

Přikývl.

„Na obhlídce?“

„Ano, jako každý den,“ zazněla jeho vstřícná odpověď. I nadále se tvářil ochotně, a tak jsem mu položil několik dalších dotazů.

„Vy myslivci jste veřejností chápáni jako postarší muži v zeleném hábitu s puškou, kteří jsou v přírodě jako doma.“

Usmál se.

„Pečujete o lesní zvířata a zbavujete lesy nemocných a zesláblých zvířat. Současně usilujete o zdravotní stav zvěře, to je pěkné.

Ale je vaše profese v souladu s ochranou přírody či ne?

Nestřílíte zvěře až příliš mnoho?“

Na chvíli se zarazil, aby pak maličko podrážděně odpověděl.

„Střílíme v rozumných mezích, zvěř, jak jistě víte, okusuje stromky, keře a dává ‘zabrat’ i mnohým zemědělským plodinám.“

Přerušil jsem ho:

„Okusování lesního porostu je ale pro některá zvířata naprosto přirozenou potravou.“

„Ano, problém ovšem je, že v některých oblastech je zvířat, která okusují lesní porost či zemědělské plodiny až příliš.“

Musíme také omezovat i počty šelem, když se přemnoží.“

V tu chvíli mně to nedalo.

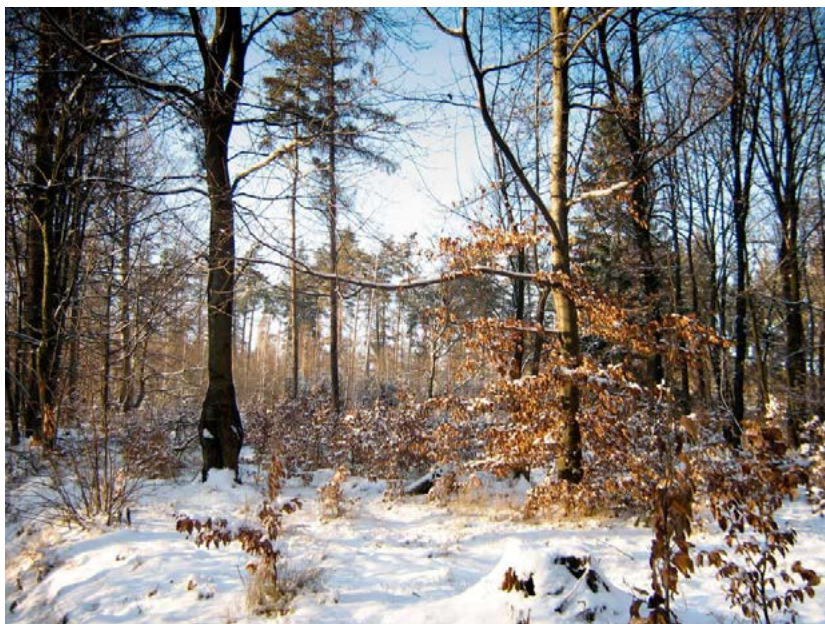
„No jo, ale pokud odstřelíte mnoho šelem, tak zase v lese dříve nebo později naroste počet kusů spárkaté zvěře.“

Šelmy se pro vás stávají škodnou, i když tyto loví svoji kořist jen jako potravu.

Vaším přičiněním pak může z přírody zmizet rys, medvěd či vlk, ale i některá další zvířata, třeba dravci.“

Nesouhlasně zakroutil hlavou, proto jsem přitlačil:

„A pokud je mně známo, ryši, medvědi či vlci a jiní přece nemohou být na základě mezinárodních úmluv vybiti.“

A vy při každém jejich objevení brojíte za jejich odstranění.“

„Mýlíte se, pane,“ důrazně mě opravil.

„Asi nevíte, že jenom v Beskydech žije množství rysů i vlků, co páchají na ovčích i jiných domácích zvířatech velké škody.

Musíme je tedy početně regulovat, ale rozhodně neusilujeme o jejich celkové odstranění.

Znovu říkám, šelem je až přespříliš.“

„No budiž,“ odpověděl jsem.

„Mluvme tedy o něčem jiném!

Momentálně přikrmujete lesní zvěř. A patrně nekrmíte ta zvířata jenom pro jejich blaho, ale také pro vaši loveckou vášeň.

Zvěř ‘chráníte’ před přirozenými nepřáteli jejich likvidací, přes zimu ji řádně vykrmujete a v sezóně zase zabijíte.“

To už myslivec popudlivě zareagoval:

„Zásadně s vámi nesouhlasím, nekrmíme zvěř jenom kvůli zabíjení!

Usilujeme o rovnováhu počtu zvěře v přírodě. Připouštím ale, že mezi námi mohou být ‘černé ovce’. Ale ty jsou nalezeny ve všech povoláních.“

„Ano, ano, to máte pravdu,“ špitl jsem a pokračoval v úvodu položenou otázkou:

„Má tedy vaše myslivost něco společného s ochranou přírody?“

„Samozřejmě že ano!“

Naše činnost pro nás znamená ochranu přírody v celé její rozmanitosti.

Chceme docílit rovnováhy mezi predátory a jejich kořistí, nečekáme, jestli se přirozeně ustálí sama od sebe.“

Doplnil jsem ho:

„Ano, tak by to mělo být, dovolte mně ještě jednu otázku.“

Při lovu zvěře uměle vytvářeným hlukem nutíte zvířata opustit své ukrytí, aby poté mohlo dojít vašim přičiněním k jejich odstřelu.

Tento hluk však nepostihuje pouze lovená zvířata, nýbrž veškerá zvířata v revíru, a způsobuje u nich neklid a strach, což může být příčinou jejich stresu.

Pro ně to pak znamená dlouhé utrpení a žalostný konec.“

Myslivec už poodcházel, ale i tak jsem zaslechl:

„Není to tak jednoznačné, nesouhlasím s vámi.“

Větší hluk působí spíše doprava, návštěvníci lesa, v poslední době třeba čtyřkolky, pane!“

Pokýval jsem hlavou na znamení souhlasu, ale stejně si v tu chvíli pomyslel:

„Pravda bývá někde uprostřed...“

Uhynulá srna

Celé hodiny člověk, tedy já, bloumal zasněženou krajinou, a nikde nic. Ale co to povídám, každý pohled do okolních lesních porostů a luk byl a zůstane pro mě něčím zajímavým, byť přece je jenom krajina v letním období barvitější.

Přemýšlel jsem, proč právě ten strom stojí tam, kde stojí. Proč svou korunou přerostl svého souseda stejného druhu.

Jsou rozdílného stáří, anebo byl důvod přerůstání souseda jiný?

Prostě jsem spekuloval.

Ale pak jsem v jednu chvíli více zbystřil, neboť jsem před sebou uviděl něco mimořádně nezvyklého. Pár desítek metrů ode mě cosi trčelo ze sněhu.

Neobvyklého už svým tvarem.

Přírozně jsem své zvědavosti neodolal a přiblížil se k záhadě blíž. Ale už ze vzdálenosti několika metrů od tajemného objektu mně bylo jasno.

Byla to uhynulá srna, respektive její torso.

Hlavu měla smutně na sněhu položenou, světla vyhaslá.

Její tělo se však dosud nenacházelo v rozkladu, mrazy a sníh hnilobné změny uvedený proces nedovolily.

Přesto jsem se k uhynulému zvířeti nepřibližoval.

Postával jsem poblíž a přemýšlel o důvodu této lesní tragédie.

Zahynula hladem v době nedávno proběhlých krutých mrazů a vysoké sněhové pokrývky?

Možná.

Kruté klimatické podmínky nejednou bývají jakýmsi přírodním výběrem, ve kterém slabší nebo nemocné kusy podléhají.

Možná ale také zahynula příjmem nevhodné krmě, konkrétně řepky olejné. Když jí spárkatá zvěř pozře větší množství, vede to k jejímu úhynu.

Srnky se na polích často prohrabávají k této plodině, je pro ně vyhledávanou krmí, dokonce jí dávají přednost před senem v krmelcích.

První známkou otravy látkami obsaženými v řepce je u srn údajně ztráta plachosti. Mnohdy i oslepnou.

Bývají malátné, často dokonce se objevují i ve vesnicích, takže lidé volají, že asi někomu utekla ochočená srnka.

Bohužel jde opravdu většinou o otravu řepkou a záleží už jen na tom, v jakém stádiu je otrava.

Ale možná byl důvod úhynu zcela jiný.

Mohla být dlouhodobě štvána nějakým predátorem, třeba zaběhnutými psy, a pak vyčerpáním padla k zemi a uhynula.

V lese nad Uherským Brodem visí na stromech u cyklostezek varovné letáky, které zakazují v přílehlých lesích volné pobíhání psů.

Bohužel mnoho pejskařů těchto zákazů nedbá a výběhy svých miláčků tolerují, sám jsem toho byl kdysi svědkem.

Ať tomu bylo tak nebo onak, byl to na ležící uhynulé zvíře smutný pohled.

Snad jsem měl popisovaný nález i ohlásit, ale do vesnice k myslivcům to bylo daleko. Ponechal jsem tedy torso zvířete svému osudu.

Les se už o něj postará, tak jako se stará o všechny zahynuvší tvory.

Odvrátil jsem od místa tragédie oči a pomalu, zmítám myšlenkami o životě a jeho konci, pokračoval v chůzi lesem dál.

Pralesem

Další den jsem se rozhodl pro zdolání nejvyššího kopce Bílých Karpat, Velké Javořiny. Už také proto, že můj úmysl sliboval nevšední zážitky.

Čas od času si snad každý z nás potřebuje dobít svoje životní baterky, zvláště pokud hlásí stav nouze.

Taková procházka lesem, dotknout se ticha, naslouchat šumu větví, ucítit vůni jehličí, snad pomáhá všem milovníkům přírody.

A k nim se samozřejmě počítám i já.

Musel jsem ovšem několik kilometrů ze svého „srubu“ ujít, abych se dostal k úpatí hory.

Zpola zamrzlou bystřinu, ve které jsem kdysi za mlada pozoroval vzhledově pozoruhodné vranky s nápadně velkými prsními ploutvemi, jsem překročil a s batohem na zádech začal šplhat do strmé stráně.

Turistická mapa mě varovala nahloučením svahových vrstevnic, takže jsem tušil, že cesta nahoru nebude jenom tak.

Ale realita se ukázala v následné době daleko drsnější. Co krok, to moje uklouznutí, co krok, to zapotácení se, záklon a úkrok zpátky. Prudký, zasněžený svah se zdál být soupeřem nad moje síly.

Byl svým sklonem snad čtyřicetistupňový, a tak nebylo divu, že jsem se občas musel stát i pokorným čtyřnožcem.

Ale jinak, popravdě řečeno, bylo se na co dívat.

Všude kolem mě polehávaly kmeny mohutných, staletých buků, pokrytých šedavou hladkou kůrou, ale i o javory a jasany nebyla nouze.

Provázely mě letité stromy, některé z nich již ležící, na kterých nebylo možné ani za sněhové pokrývky přehlédnout ulpívající dřevokazné houby.

Občas jsem si svou vizí připadal jako v čarodějně pohádkovém lese.

Na druhé straně, nejednou jsem si v duchu říkal, dál už nemohu, měl bych raději zřídit na místě, kde jsem se zastavil, „základní tábor“ a pak se teprve rozhodnout, jak dál.

Ale to už bych se také nemusel znovu rozejít, a tak jsem se opět napřímil, zhluboka nadechl a zamířil znovu vzhůru. S námahou jsem přelézal další padlé trouchnivější stromy s již odlupující se kůrou.

Tak skončili tito, kdysi velikáni!

Holt prales, přesně takový jaký má být!

foto: Jaromír Slavíček

Výstupový metr za metrem mou chůzí sice přibývaly, s mými silami to však bylo přesně naopak. „Uff, ne, ne, musím, musím vydržet, nevzdám to!“ dodával jsem si odhodlání.

Cosi ťukalo na jeden z kmenů, no jo, strakapoud, ano, byl to strakapoud. Že by bělohřbetý, ten je tady prý domovem?

Terén byl stále obtížněji schůdný.

Téměř hodina uplynula od počátku mého trýznění těla. Ještě kousek, už jen kousíček a mohl jsem být na vrcholu Velké Javořiny.

Vzhled stromů v závěrečných metrech výstupu byl pozoruhodný, nabývaly bizarních, pokroucených tvarů, zřejmě často ošlehávány poryvy větrů.

Ale to už začínaly mezi jejich větvemi probleskovat kontury známého televizního vysílače, takže moje vytoužená „meta“ byla na dosah!

Konečně jsem vešel na horskou, sněhem pokrytou louku. Ale ten rozhled, ten stál za tu námahu, byl prostě parádní!

Uherskobrodsko bylo jako na dlani.

Rozpoznal jsem Nivnici, Vlčnov, Dolní Němčí a v dále Komoneckou vrchovinu, v dále pak i Hostýnské vrchy.

Zažíval jsem euforii, jako kdybych zdolal vrchol Matterhornu!

Uff!

Na kraji pralesa jsem si udělal snímek pokroucených buků.

Takový obyčejný z neobyčejného místa.

Jím jsem pralesu děkoval za průchod jeho hvozdy!

Pak jsem už musel z naší „velehory“ začít scházet.

Dolů to šlo docela dobře, ale opět jsem musel dávat pozor, abych neuklouzl. Tentokrát jsem se držel zelené turistické značky.

I nadále byl pohled na okolní prales kouzelný.

Vyšel jsem v Květné, v místním obchodě přikoupil zásoby, které mně už v chatce docházely. Nějaké ty konzervy, chleba, vajíčka, zeleninu.

Mého cestování však ještě nebyl konec.

Z údolí Klanečnice jsem opět musel stoupat do kopců téměř hodinu ke své chatce.

Jelikož mě už únava zmáhala, legrace to nebyla.

Zejména nohy dostávaly ten den hodně zabrat.

Po příchodu do svého „domova“ jsem v kamínkách vzkřísil oheň, do úst vzal jenom kousek chleba se sýrem a vleže začal relaxovat.

Na nějakou další pohybovou aktivitu jsem už neměl sílu.

Ale zážitek z toho dne byl opravdu pěkný.

Vánice

Ještě předcházející den byla obloha jak vymetená.

Ale ráno, když jsem se probudil a vyhlédl z okýnka, bylo to o něčem zcela jiném. Sněhová peřina před chatkou dosahovala svou výškou skoro k půlmetru.

Z oblohy visela šedivá mračna, která postupem času dále houstla. Oblekl jsem se a lopatou odhrabal něco sněhu od dveří, dál už to v tu chvíli nemělo smysl.

Pak mně ale došlo, že dvacet metrů od chatky, na kraji lesa, mám z předcházejících dnů nashromážděných několik kousků dřeva.

A tak jsem přece jenom musel znovu vzít do ruky lopatu a odhrabat cestičku, už podstatně užší, k zásobě paliva.

Mezitím se z oblohy spustil sněhový příval.

Do terénu by za takových okolností vycházel jenom blázen.

Já jím tedy byl.

Ale z nutnosti!

Už po prvních krocích mé oči zalepovaly snášeující se vločky, i vítr mě nešetřil. I samotná chůze byla hodně náročná.

Zdroj dřeva byl již téměř zcela zapadlý sněhem, polínka jsem vytahoval vespod hromady s vírou, že snad budou o trochu sušší.

S nimi v náručí se pak vracel do chatky, bohužel při cestě do ní se mně některá z nich z rukou vysmekla a zapadla do sněhu.

Takže nezbývalo než se pro ně sehnout. Samozřejmě se mně při tom úkonu vysypaly ostatní.

Holt, zákon schválnosti.

Nezbývalo, než znovu polínka pracně naložit do náruče a s nimi pokračovat v cestě.

Konečně jsem byl „doma“.

Setřepal ze sebe sníh a vstoupil do „obyváku“.

Tam odložil svůj náklad na zem a hned se hrnul ke kamínkům.

Ohřát se.

Přitiskl jsem se k nim, nedbaje možného spálení se.

Venku zatím sněžilo stále více.

A to jsem netušil, co se z oblohy spustí během dalších hodin.

Nastala totiž chumelenice, stále zesilujícím větrem doprovázená, jakou jsem snad v životě nepamatoval.

„Padá snížek, padá,“ měl jsem chuť zarecitovat, ale do smíchu mně nebylo.

Nevypadalo to na brzké ustávání srážek, spíše naopak.

Připadal jsem si při probíhající povětrnosti, jako v sibiřské tajze. Už mně jenom v mé představě chyběli vyjící vlci, potulující se kolem chatky.

Místo zvažované petrolejky jsem raději rozžehl svíčku. Zdálo se mně ale, že její plamínek maličko uhýbá stranou.

Ani bych se mu nedivil, v chatce byl vzhledem k existujícím v ní škvírám nepatrný, ale přece jenom průvan.

Ale na druhé straně byl pohled do něčeho planoucího pro moji mysl povzbuzující, k mystickým myšlenkám vybízející.

Dlouho, dlouho jsem do plamínku nazíral, přímo mě svým vzhledem fascinoval. Pak jsem poodešel k již napolo zasněženému okýnku a opět jím pohlédl ven.

Živly i nadále řádily jako divé.

Že na horách padá sníh daleko více, než v nižších polohách, to se ví, ale ta tehdejší sněhová bouře byla výjimečná především délkou svého trvání.

Za chvílku jsem kvůli ní nedohlédl ani ke stromům, které byly jen pár kroků vzdálené od chatky.

Ke všemu nedobrému i nadále zesiloval vítr.

Jeho záchvěvy pronikaly skulinami do chatky, takže jsem musel přihodit navíc několik polínek do kamínek, jinak bych teplotu v místnosti, stejně nepřilíš vysokou, neudržel.

Jeden klad ale tato povětrnost měla.

To kvílení, ta meluzína, to všechno bylo mnou bráno jako hudba přírody, jako důkaz toho, že člověk zůstává i nadále v moci přírody.

Ale kdyby někoho taková nepřízeň počasí zastihla na hřebeni Bílých Karpat, nevím, nevím, jestli by se dostal do bezpečí.

Sněhu k večeru před chatkou rapidně přibývalo, bylo ho už hodně nad kolena. Což bylo pro mě, který jinak nastálo žije ve městě, více jako dost!

Dostanu se vůbec zítra ráno z chatky ven, zapřemítal jsem.

Po probuzení ho budu muset asi hodně dlouho lopatou odhazovat, jak jinak, zvažoval jsem vývoj rána dalšího dne.

Napadlo mě, jestli bych se už ten večer neměl dát k dílu.

Ale opustit relativně prohřátou místnost a jít do té sibérie?

Brr!

Zejména, když sníh pořád padá a padá. Nebyla by to zbytečná práce?

Takže mé rozhodnutí bylo nasnadě.

Za nic na světě!

Lopata musela počkat.

Ráno bude moudřejší večera.

Snad.

O čem si sněhové vločky povídaly...

„Kam, paní, dnes tak zhurta? Ale padám, padám za svým cílem, nemám stání. Tady nahoře to není k vydržení. Něco dole mně přitahuje, a taky je tu až příliš velká zima.“

Já mám tytéž pocity. Jestli dovolíte, budu vás doprovázet. Bude nám spolu postupně příjemněji, a snad i tepleji.“

„Podívejte, paní, je nás kolem víc a více. A všechny směřujeme k matičce Zemi.“

„Tak tak, nezbývá, než vám dát za pravdu!“

„Když se tak na vás dívám, paní, dnes vám to opravdu sluší. Ten sněhobílý šat, jiskřivá barva, křišťálový vzhled, doslova se vznášíte.“

Kde jste tu krásu vzala? Asi vás to muselo hodně stát.“

„Děkuji vám, paní, za uznání, k mé róbě stačilo trochu vodních par, teplota pod bodem mrazu a bylo to! A kompliment vám obratem vracím. I vám to dneska padne! Tak trochu se podobáme, vy jste ale přece jenom o něco mladší.“

Víte, co vám ještě závidím? Tu vaši symetrií tvarů, jste opravdu krásná, doslova k zulíbání.“

„Děkuji za vaše upřímná slova. Já zase na vás obdivuji, jak si držíte váhu.“ „Mýlíte se, nedávno jsem něco přibyla, ale jak se neustále pohybuji, tak váha jde dolů. Naštěstí! A hned to pocítuji, doslova ve vzduchu tančím.“

„Podejte mně ruku, prosím! „Máte ji hodně studenou, nemáte něco s oběhem?“

„Máte pravdu, donedávna jsem kroužila ve spirále, ale dnes to se mnou jde rychle dolů, nerada to přiznávám.“

Podívejte, blížíme se k cíli! Pěkná krajina, což o to, ale ten kouř z komínů se mně vůbec nelíbí.“

„Musím s vámi souhlasit, ušpiníme se, přijdeme obě o svůj krásný šat. A co na to řekne pak naše okolí?“

„Nebylo nám tam nahoře nakonec přece jenom lépe? Čistý vzduch, nad námi modrá obloha, kdežto nyní, první šediny, no darmo mluvit.“

Nevidím naši budoucnost vůbec růžově.“

„No, paní, všechno má svůj konec a my rozhodně nebudeme výjimkou.“

Každý život skončí, i ten náš!“

„A co z nás zbude, paní? Jen kapka vzpomínek, ale i ta časem se ztratí v nenávratnu!

A budeme ještě rády vzpomínat na naše mládí. Na dobu, kdy jsme měly hlavu v oblacích a nedělaly si starosti s tím, co nás čeká.“

„Nebudte, paní, zase tak pesimistická! Po nás přijdou další generace!“

„Přijdou, přijdou, jistě, ale do jakých poměrů, ptám se?

Vždyť je to tady dole horší a horší, ani se ty mladší kolegyně neumí chovat. Nepozdraví, když letí kolem.

Rozplývají se, když nás potkají, ale kloudná řeč s nimi není!“

„A znáte snad nějaké řešení?“

„Já bych je poslala k zaškolení do vysokých hor. Tam je podmínky naučí, jak se chovat ke starším. S nikým se tam nemazlí. A pak ať přijdou mezi nás dolů!“

„Myslíte, že opravdu přijdou?

Co když se jim tam nahoře tak zalíbí, že už je tady dole moc nevidíme?“

„To je jejich problém. Mají svůj vlastní rozum, ale když vidím ty poměry na zemském povrchu, tak bych se jim ani moc nedivila.“

„Paní, jsme dole! Držme se, jinak to s námi špatně skončí!“

„Pravda pravdoucí.

Tak nashle, doufám, že se zítra ještě uvidíme!“

Pohledy ke hvězdám

Jeden večer byla obloha naprosto bezoblačná, navíc bezvětrí.

Vyšel jsem před chatku po předcházejícím se teplém oblečení, zaklonil hlavu, podíval se na nebeskou klenbu a nechal se unášet svou fantazií.

Poslední červánky už zmizely za obzorem a do nastupující nebeské temnoty vcházely jedna za druhou hvězdy a planety.

Se zatajeným dechem jsem začal sledovat tu fantastickou souhru zářících démantů, hvězd a jejich krásu.

Záhy mě zaujala vzrušující představa, že třeba na stejnou hvězdu, na kterou se dívám zrovna já, se lidé dívali i v minulosti.

Ano, noční obloha vždy byla i současně je svědkem všech událostí, které se kdy odehrávaly na naší planetě.

Kdyby hvězdy uměly mluvit, tak ty jediné by nám sdělily pravdu o tom, co se zde na Zemi kdysi opravdu dělo.

Takže vlastně i můj pohled na nebesa byl upíráním se do dějin našeho vesmíru.

Říkal jsem si v tu chvíli, to světlo hvězd k nám přece musí putovat neskutečně dlouhou dobu. Třeba ta hvězda, kterou jsem pozoroval, v daném okamžiku již nebyla.

A naopak, co když se nějakí tvorové tam kdesi ve vesmíru v tu chvíli dívali na neandrtálce, potulujících se naší krajinou.

Fantastické úvahy.

Existuje vůbec někde ve vesmíru život, který taktéž pozoruje hvězdnou oblohu a vidí naše slunce jako hvězdičku, kladl jsem si v těch chvílích otázku?

Pak se moje myšlenky přesmykly na souhvězdí. A kolik vůbec takových hvězdných světů jenom je?

Nikdo se jich přesně nedopočítá, nikdo a nikdy!

Ale i mnou pozorované jsem zdaleka všechny neznal, leč snažil jsem se.

Tam, tam je přece Velký vůz, už ho vidím, téměř jsem vykřikl.

Když jsem ve své představě 5 x protáhnul vzdálenost mezi jeho zadními koly, měl jsem se dostat k Polárce.

A už jsem ji měl.

„Hurá, tedy tam je sever!“

Na jihozápadě se svým světlem chlubila Venuše, opravdu zářila jak démant.

Bodejť by ne, když má na svém povrchu teplotu kolem pětiset stupňů. Vím, její světlo je pouze odrazem slunečních paprsků, ale i tak.

No, byla to nádhera.

Kousek od Venuše jsem spatřil i bez dalekohledu načervenalý Mars.

Tam že se mají jednou vydat lidé?

Neuvěřitelné, co lidská věda v budoucnu dokáže a co vlastně už dokázala.

A proti těmto planetám, na opačném konci oblohy, se na ní skvěla hvězda, rovněž vsazená do hlubin temnoty.

Po chvilce zvažování jsem ji dokázal pojmenovat.

Měl by to být přece Sírius v souhvězdí Velkého psa. Odvrátil jsem od něho oči a zaposlouchal se do ticha kolem.

Bylo něčím mimořádně krásným.

Dech se ve mně pozastavoval a mísil s vánkem.

Nezměřitelné procesy a síly kosmu se v těch okamžicích ve mně nacházely v tiché harmonii.

Ano, soulad, to bylo něco, co vzcházelo z ticha.

Nepochyboval jsem v tu chvíli o jednotě člověka a vesmíru.

Rytmus nekonečného jsoucna má takový řád, takovou dokonalost, že člověk nejednou nabývá přesvědčení, že nemůže jít jen o slepou náhodu, ale že v tom musí být nějaký účel.

Mé myšlenky o životě a povaze věcí plynuly klidně, přirozeně, takže jsem pojal iluzi, že mě unáší jakýsi kosmický proud.

Znovu jsem pozvedl hlavu a podíval se na hvězdy.

Skvěly se přímo nade mnou, ale byly přítom i nadále obestřeny mými nesčetnými otázkami.

A nejenom hvězdy.

Mnohé probleskovalo mou hlavou.

Někde jsem četl, že prý jenom v naší galaxii, tedy v Mléčné dráze, je několik miliard potenciálních planet.

A galaxii jsou prý dva biliony.

Nepředstavitelné.

Můj mozek to nebral.

Nejsme tedy ani tím zrnkem prachu.

Noční oblohu bych přirovnal k hudbě.

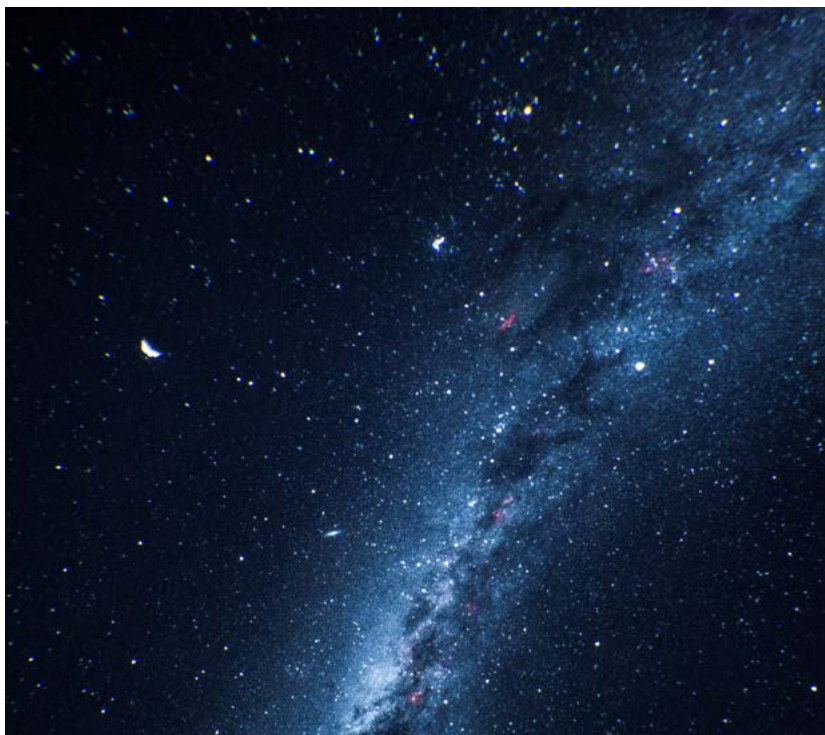

foto: Vít Valečka

Když má člověk představivost, stává se její součástí. Není tedy divu, že nejkrásnější spánek bývá asi pod širákem.

Noční obloha nám všem dává prostor pro naši fantasii, takže v ní můžeme do nekonečna nacházet stále něco nového!

Ale dívat se na ni i s velikým respektem.

Hvězdy a planety dávají inspiraci skoro každému. Hledáme v nich odpovědi a odkládáme naše nemalé starosti.

Stal jsem se na malou chvíli součástí té převeliké úchvatné scenérie, která se neustále každou noc opakuje.

I když jsem věděl, že hvězdy opětovně další noc budou mít svoje uchvacující přestavení, tak jsem se s nimi svým odchodem do chatky musel ten večer rozloučit.

S myšlenkou, že dnes na světě existuje opravdu jen málo míst, ze kterých je pohled na oblohu tak dokonalý.

Jedním z nich bylo právě okolí mé chatky.

Současně mě napadlo, že obloha je asi tím jediným, co nikdo nekritizuje, a tím, co nikdy nebylo, není a nebude terčem něčeho zakázaného.

Že nám dává mimo jiné na vědomí i existenci jiných planet, a tím nemalou nadějí, že ve vesmíru nejsme sami.

Současně je však i zdrojem poznání a krásy.

Avšak nepomíjme i to hezké, životu předurčené, které máme zde na naší planetě Zemi!

„Padající hvězdy“ – Perseidy

*hvězdnou klenbu nitky stříbra protínají,
v apokalypse vesmírných dějů se rodí
odkud přišly, to nebesa v sobě tají,
končinami samot teskně ony bloudí*

*očím tak blizoučko pohledem se zdají,
však nevloží své taje do naší moci,
tajemství z lůna dálav světů ukrývají,
jsou poselstvím neznáma tmavé noci*

*jsou slz kometárních něžnými rozlety,
hasnou a jen v obláček par se mění,
po jejich polibku naší modravé planety,
zůstanou jen mlžné stopy jejich chtění*

*jsou zrnky prachu v galaxie hlubinách,
ve kterých zůstávají symbolem věčnosti,
pomíjivé, přetrvají jen ve vzpomínkách,
vetkaných do prchavých chviliek radosti*

*skryté v závojích prašných mlhovin,
poutány zraku toužebným vábením
stávají se lidských nadějí vidinami,
leč prosbám odpovědí ticha zachvěním,*

*tak jenom rychle svým srdcem si něco přát,
v osudu mžiku kouzelným pak proutkem být
vánek „padajících hvězd“ nechávejte vát
a o štěstí v nekonečnu jsoucnu sladce snít...*

Meditace

Žít o samotě a nemeditovat, to snad ani není možné. Tato forma relaxace těla a duše patří k samotě jak listí ke stromům.

Musel jsem ji vyzkoušet i za cenu, že svým výsledkem nesplní moje očekávání.

Pro ni potřebné tiché a klidné místo jsem hledat nemusel.

Bylo ho vůkol mě až příliš.

Rovněž svíčku jsem měl na dohled.

Jediným snad pomůckovým problémem byl posed. Samozřejmě tím nemám na mysli posed myslivecký.

Na tvrdé židli, ba ani na lůžku obdobné kvality by meditace nebyla tím pravým. Přesto jsem lůžko použil, ale předtím si ho vystlal do měkka složeným spacákem.

Usadil jsem se a snažil se do něj jsem se snažil cítit co nejvíce pohodlně, což se mně docela podařilo. Bylo přece potřeba dbát na to, aby mě po meditačním cvičení nic nebolelo.

Bolest zad bývá při nevhodném sezení obvyklá.

Poté jsem přikročil dle návodu k dalším fázím meditační přípravy.

Obě nohy jsem podle předpisu nechal na zemi a ruce položil napodél stehů.

Hned napoprvé jsem se pokusil uvolnit tím, že jsem naordinoval svému svalstvu co největší ochablost.

V dalším kroku mého bohulibého činění jsem se hluboce nadechl a o to více vydechl. Uvedené jsem opakoval několikrát.

Něco podobného jsem praktikoval se studenty na gymplu při určování vitální kapacity plic.

Takže praxe byla.

Následně zavřel oči a pokračoval s hlubokými nádechy a výdechy dalších několik minut.

Plně se soustředil na svůj dech a snažil se tím způsobem dostat svoji roztěkanou mysl pod svoji kontrolu.

Přiznávám, moc se mně to nedařilo.

Asi to chtělo čas.

Ve své mysli jsem si vytvářel představu něčeho, s čím se nehodlám svěřovat, ale rozhodně to nebylo nic neslušného.

Klidným hlasem jsem opakovaně říkal:

„Jsem uvolněný, cítím se moc dobře.“

Jelikož jsem tomu odmítal uvěřit, mé meditační úsilí v tu chvíli přišlo vniveč.

A proto jsem zvolil jiný výrok:

„Dnes jsem pozitivně naladěný a neustále mám velmi dobrou náladu.“

I tato moje mantra se dostala do rozporu se skutečností, takže jsem opět za odměnu obdržel neúspěch.

S meditačními výsledky jsem nebyl spokojen, i když jsem se přísně držel manuálu mně kdysi doporučeného.

Pak už mně zbývala jenom na stole rozžehnutá svíčka.

Upřeně jsem hleděl do jejího plamene a počal tlumeným hlasem za relativního uvolnění svého já vyslovovat jedno svoje přání.

Vydržel takto konat asi deset minut.

Ale pak jsem se musel protáhnout, neboť jsem se cítil tak nějak ztuhlý, a přitom jsem už měl být zcela uvolněný.

Takže ani se svíčkou jsem nepochodil.

Meditace je něčím, při čem se člověk musí oprostít od všeho nežádoucího. Asi jsem ho měl a mám hodně.

Navíc vím, že pouze tréninkem lze docílit žádoucího stavu.

Napoprvé se tedy můj meditační pokus nevydařil, ale dal jsem si předsevzetí, že v nich budu v dalších dnech pokračovat.

Svítání

Předcházejícího podvečera jsem podle vzhledu oblohy usoudil, že následující den může být krásné zimní počasí, vhodné na delší vycházku.

S tímto optimistickým předpokladem jsem se pak uložil ke spravedlivému spánku. Ovšem po probuzení, vzhledem k tomu, že jsem v noci příliš nespal, jsem se cítil jako zbičovaný.

Nebylo vůbec jednoduché opět vstávat do prochlazené místnosti. Drkotat jsem, skoro jako každé ráno, zuby, zima v mém „obýváku“ byla víc jak citelná.

Následovalo několik mých bosých kroků k oknu s konstatováním, že moje kvazi-odborná předpověď na pěkné počasí vyšla.

Bylo skoro jasno.

Spěšně jsem posnídal a po rychlém odění se vyrazil na blízký hřeben s úmyslem vyfotit nadcházející východ slunce.

Ten přece bývá hlavně na horách něčím jedinečným. Příležitost k takovému hezkému zážitku jsem si přece nemohl nechat uniknout.

Nade mnou se i nadále klenulo projasněné nebe, věděl jsem, že svého rozhodnutí rozhodně nebudu litovat.

Modř oblohy a karmínová záře na jihovýchodním horizontu naznačovaly, že blížící se východ slunce bude mimořádně poutavý.

Musel jsem si tedy pospíšet.

Bláhově jsem se ale domníval, že na hřeben, vzdálený jen necelý kilometr, to bude procházka.

Nebyla ani náhodou.

Musel jsem se brodit vysokým sněhem, zakopával o jím zakryté větve, místy se musel zachytávat kmenů stromů, abych neuklouzl.

Na hřebeni jsem si našel kousek výhledového místa, vyňal z kapsy fotoaparát a pak už jenom vyčkával následujícího dění.

Netrvalo dlouho a obloha na jihovýchodě více a více zesvětlovala a začala hrát krásnými barvami. Zprvu červenou, o málo později oranžovou, aby se posléze změnila do žlutavých odstínů. Probíhalo nádherné přírodní divadlo!

Využil jsem, že se blíží mnou tak dychtivě očekávaný okamžik zrození slunce.

Vše bylo to napínavé jako dobrý film.

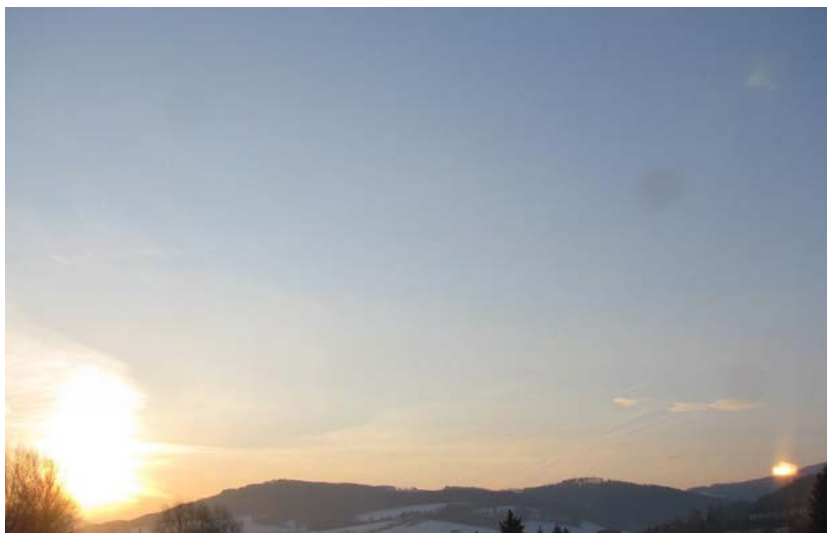

foto: Jaromír Slavíček

Trochu jsem se obával nad horizontem se rozprostírajícího šedého pruhu mračného oparu, konkrétně toho, aby nezakryl vycházející slunce.

Naštěstí se tak nestalo.

Všude kolem mne se prostíralo ticho.

Sluneční světlo stále více a více zalévalo hory.

Kopce byly od východu osvětlovány barvou vycházejícího slunce a vrhaly na sebe vzájemně stíny. První sluneční paprsek, který jsem spatřil, byl doprovázen, opravdu nelžu, silným pohnutím mé mysli.

Nemohl jsem si přát více dojemnějšího okamžiku.

Postupně sluneční kotouč vykukoval zpoza obzoru více a více, až se objevil nad protějšími lesy v plné své kráse.

A pak už mě zlatá záře celého vystouplého slunečního kotouče oslnila. No pohádka!

Vše po ránu bylo tak svěží a čisté, že jsem se pro samou nádheru nemohl vynadívat.

Zmrzlými prsty jsem urychleně pořídil pár fotek a vstřebával vzácné okamžiky. Postával jsem bez většího hnutí na místě snad čtvrt hodinu, i když citelně mrzlo.

Vdechoval chladivý vzduch a přemýšlel o krásách a zákonech přírody. Pak ale už musel začít uvažovat o návratu do své chatky.

To nejhezčí jsem měl za sebou.

Skoro nerad jsem se vracel, když kolem mě bylo v uplynulých chvílích k vidění tolik a tolik krásy. Zážitky, které jsem vstřebával, mě nadchly, věděl jsem, že nadlouho utkví v mé paměti.

Nespěchal jsem, naopak pomalu a rozvážně sestupoval lesem a probíral se okamžiky předcházejících dojmů.

Po příchodu do chatky jsem si v ní zatopil a znovu jsem prožíval ten nesmírný zážitek. I nadále se v mé mysli přehrávaly uplynulé panoramatické scenerie.

Bylo mně velice líto, že už vše skončilo.

Velice rád bych takové chvíle v budoucnu zopakoval, ale moje přání bude záležet na mnoha okolnostech.

Západ slunce

Když už jsem předcházející den prožil tak nádherný východ slunce, tak jsem přece nemohl jen tak pominout jeho západ.

Opět jsem musel za tím účelem vystoupat na hřeben Bílých Karpat.

Tentokrát za docela příjemných teplot, snad jen oblaků na obloze bylo o něco více. Ta tam byla sněhová bouře z minulých dnů.

Sněhu ale bylo pořád dost, takže jsem opět kráčet již známou trasou poměrně dlouho. Po dosažení svého cíle na hřebeni jsem se porozhlédl po okolí.

Zasněžená krajina měla mým zvědavým očím co nabídnout. Já ale nasměroval svůj zrak k západu, vlastně jihozápadu.

Tam se tou dobou chystalo slunce skrýt za obzor. Mávalo svými paprsky odcházejícímu dni způsobem, který mě zanedlouho nadchl.

Opravdu.

Ještě nikdy jsem neviděl něco tak působivého.

Jen slabě se tomu dojmu blížil zážitek svítání z předcházejícího dne, tentokrát vše pozorované bylo ve srovnání s ním tak nějak klidnější, méně vzrušivé.

Prostě takové, jako když něco odchází.

Zkuste si to jenom představit!

Vlevo od místa mého pozorování se prostíral lesem pokrytý vrch, kde, jak se dalo tušit, se ve dne proháněly srnky a v noci snad i divoká zvěř.

Kolem mě stejně jako ve včerejším ránu si velebilo ticho, zapadající rudnoucí slunce měkce vykreslovalo stíny v krajině pod sebou a ve mně něco nazrávalo očekáváním.

V ten okamžik nebylo nic, co by mě omezovalo. Prostor i čas mně byly příznivě nakloněny, příroda se tišila a kolébala moje unavené já.

S napětím, ale i hmatatelným potěšením jsem sledoval, jak se slunce pomalu sklání k obzoru, aby za sebou zanechávalo měkké šero laskající oči i duši.

Poklid těch chvil mně nabídl potřebný odpočinek, ale i nadhled nad událostmi předcházejících dnů. Nade mnou volně a působivě plula oblaka nebo spíš obláčky v podobě vln s malými plochami čisté, syté oranžové oblohy.

A každá z těch vlnek měla jinou barvu.

foto: Jaromír Slavíček

Některé byly nažloutlé, jiné zářivě oranžové, které pak přecházely na horizontu v červenou. Místy se mezi nimi daly rozpoznat i barvy tlumnější v podobě modrých a fialových tónů.

Nemohl jsem od všeho viděného odtrhnout oči, a tak jsem jen pozoroval, jak se celý ten kaleidoskop nade mnou barevně přetvářel.

Jak se na obloze přeskupoval a pomalu nezadržitelně tmavl.

S ubývajícím světlem jsem si uvědomoval, že přestože je západ slunce spíše dobou nostalgickou za odcházejícím dnem, obloha byla pořád stejně krásná jako ve dne.

Jenom tak nějak pokojnější, smírlivější.

V tu chvíli si začal i já uvědomovat tu úžasnou, srdce uchopující harmonii času a prostoru.

Sluneční kotouč pomalu centimetr za centimetrem klesal pod úroveň horizontu, až se skryl mým očím zcela.

Obrysy jednotlivých oblaků se díky přibývajícím tmě stále více rozplývaly a mně přišlo, jako bych sledoval utišené moře po předcházejícím vlnobití.

Nádhera.

Netuším už, jak dlouho jsem na té své vyvýšenině stál, ale rozhodně jsem tímto způsobem stráveného času nelitoval.

Nejvíce dech beroucí na tom měla ta úžasná proměna oblohy, její nestálost a kouzla ze sledovaných úkazů vyplývající.

Určitě jsem nebyl jediný, kdo tu pohádkovou scénérii viděl.

Jediné, co mě mrzelo, bylo to, že jsem nebyl profesionálním fotografem, který by tu krásu dokázal zachytit a zvěčnit.

I když pochybuji, jestli by takový člověk sdílel moje pocity v plném rozsahu.

Bylo mně jasné, že se už nikdy nebude opakovat stejný západ slunce, tedy se stejnými oblaky a jejich proměnami, se stejnými pocity jako ten večer.

Byl to tehdy můj západ slunce, jenom můj!

Omlouvám se za to sobectví, ale jinak nemohu.

Mystické plameny

A co tak si udělat oheň venku, napadlo mě jedno odpoledne. Od úmyslu nebylo k jeho realizaci daleko.

Odhrabal jsem z jednoho místa sníh, vytvořil z něho namísto okružních kamenů jakousi ochrannou bariéru.

Pak si přinesl z chatky papír, několik málo třísek, zažehl je a urychleně na vzniklý ohýnek přikládal proschlá polínka.

Záhy se oheň rozhořel.

Naštěstí nekouřil, toho jsem se obával, nerad bych někoho na oheň sloupem dýmu upozornil, i když nebezpečí požáru pro nedaleký les bylo nulové.

Pak jsem si přinesl od chatky špalek a deku, usedl, kolena dekou přikryl a zahleděl se do mystických plamenů.

A s upřeným pohledem do nich začal přemítat.

Ano, oheň a světlo s ním spojené jsou prvotním základem pro vše existující, pro vše, co je viditelné i temné.

Planety, hvězdy, tam všude ve vesmíru je oheň.

Plameny v mém ohništi se v neklidu komíhaly ze strany na stranu, byly nespoutané, divoké. Kdysi dávno byly považovány za dar bohů a podle toho náležitě uctívány.

Oheň i dnes symbolizuje Slunce, ale i jiné hvězdy.

Naši předkové tvrdili, že v principu ohně stejně jako ve všem ostatním jsou dvě polarity: tvořivá a ničivá.

Zajímavá to úvaha, připomínající mně princip jingu a jangu.

Ale v ohni má být i, obrazně řečeno, život, pravda a svoboda, žár i teplo, mysl a vůle.

Někdy může být oheň těžko zvladatelný, někdy je dokonce agresivní a bez zábran. Jako kdybych to nevěděl, kolikrát jsem se jím popálil.

Spočívá v něm také prý princip síly a moci.

Známe přece přísloví:

„Nezahrávej si s ohněm!“

Snad nejvíc mysticky se oheň projevuje v zimním období.

V tu dobu údajně dodává energii smělym plánům, odvážným akcím a vůli. Odstraňuje zlovyky, nechtěné vzpomínky, negativní myšlenky.

Kéž by, blesklo mně hlavou a o to upřeněji jsem se zadíval do plamenů.

Napomáhá prý úspěchům v pracovní či společenské aktivitě, zlepšení komunikace, tvořivosti v umění, podporuje snění.

I to bych bral.

Nepodaří-li se nám ho zkrotit, může nás ovládnout, naši netrpělivost, bezohlednost, výbušnost i nevladatelnou pudovost.

„Jenom to zkus, ohni! Vyzvu tě na souboj.“

Na základě těchto pověr jsem se pokoušel vžít do role šamanů.

Vzal do ruky kousek nažhaveného dřívka, vymyslel si zaklínací formuli a na dřívko v pravidelných intervalech opatrně foukal.

Soustředil jsem se na svůj záměr, prosbu a cíl.

Bohužel bez sebemenšího úspěchu.

Asi jsem nepostupoval podle předpisů, nebo nejsem tím pravým, zvažoval jsem.

Šamani, profesionálové, to určitě umí lépe.

Živel ohně se vždy vyzýval při jejich rituálech, týkajících se jasnovidectví a zdolávání negativních energií.

Ale i v současné společnosti dochází k podobným rituálům, neboť lidé se snaží reinkarnovat zvyky našich předků.

Ku pomoci jim slouží pálivé čili papričky, polodrahokamy, červené a rudé květy nebo i fotografie ohnivého západu Slunce.

Podmanivá síla ohně je prý s nimi uklidňuje.

Mně stačilo chvilkové posezení u ohýnku, podmanivý pohled na praskající plameny a meditativní myšlenky.

Duchovní sílu získávám jinak, prostým setkáním s přírodou bez okultistických záměrů.

Přesto fandím lidem, kteří se snaží třeba i prostřednictvím ohně zbavovat svých zlovyků nebo pracovat na vylepšení vlastního charakteru.

Pokud jim v tom úmyslu oheň pomůže, budiž jim přáno!

Věštění

Po napsání dvou úvah jsem nabyl dojmu, že si musím na chvíli od té bohuľibé činnosti odpočinout. Můj pohled zaměřil na rozžatou svíci na stole.

V tu chvíli mě napadlo, co tak zkusit věštění podle vzezření jejího plamene?

Doma jsem si to už kdysi zkoušel.

Proč bych tedy nemohl tuto činnost, za mnohem příznivějších podmínek opět zkusit? Tedy za naprostého ticha vně i uvnitř chatky.

Jenom jsem měl obavu, aby v místnosti nebyl sebemenší průvan, který by mohl plamen svíčky ovlivnit.

Nezaregistroval jsem ho, a tak jsem se pustil do věštění.

Svíčka byla bezbarvá, což mě dost zneklidnilo.

Měla mít patřičnou barvu pro znamení, což mělo znásobit sílu mé energie. Já jsem Blíženec, chtělo to tedy mít svíčku zlatavě nebo světle modře zabarvenou.

Bohužel takovou jsem ve svém vybavení neměl.

Přisunul jsem si stoličku ke stolu, usedl na ni a sugestivně soustředil svůj zrak na plamen svíčky. Vytyčil své přání a sledoval pohyby plamínku.

V první chvíli jsem zaznamenal jeho úhyb zprava doleva. Údajně to mělo znamenat, že nemám dostatek energie.

To vcelku odpovídalo pravdě. Skutečně jsem neměl dost energie ani odvahy na to, abych svůj problém vyřešil.

Asi budu muset s jejich řešením ještě nějaký čas počkat.

Malé, ale velice jasné a stabilní plamínky měly znamenat štěstí. Můj plamínek zase až tak malý a jasný nebyl.

Co se dá dělat, třeba příště, říkal jsem si v duchu.

Ale po chvílce se mně zase zdálo, že plamínek se trochu, alespoň zpočátku, zase nachýlil na opačnou stranu, tedy doleva.

Tato strana srdce měla znamenat štěstí, takže jsem se ocitl v rozpacích.

Budu mít štěstí, nebo nebudu?

Mám si prý být jist, že přijde malá změna k lepšímu.

Tak alespoň něco, nemusím chtít všechno, že ano?

Ale měl bych být prý na pozoru.

Asi bych měl dát na odborníka než na pohyby plamínku svíčky, nepadlo mě.

V pozorování plamínku jsem ale tvrdošijně pokračoval, času bylo dost, svíčky moc neubývalo.

Plamínek neprskal.

To tak ještě, prskající plamen by znamenal velké zklamání, které by mě v nejbližší době mělo čekat.

Ještě větší hrozba by však byla, pokud by z plamínku stoupal tmavý dým. To bych si prý měl dát pozor na lidi ve svém okolí, čekalo by mě totiž setkání s nepřítelem.

Ale když v mém okolí nikdo nebyl, tak jakýpak nepřítel.

V konečné hořícího procesu mně kámen spadl ze srdce, plamínek se neměl ke zhasnutí. Pokud by se tak dělo, nemoc by mě neminula.

Nemuselo by se jednat o nic závažného, ale určitě bych z takové situace radost neměl.

Co říct na závěr mého věštění.

Mezi námi, poustevníky, vždyť jsou to všechno jenom pověry!

Plamínek se proto hýbal, protože jsem v chatce topil, no a vzdušné proudění mezi podlahou a stropem konalo své.

Tak co?

Usínal jsem v pohodě, ale až po sfouknutí svíčky.

Pokud bych tak neučinil, opravdu by mě mohly potkat nepříjemnosti.

Stopařem

Sněhová pokrývka, která se na krajinu snesla začátkem února, stále přetrvávala.

I když mně občas působila potíže, byla pro mě příležitostí posuzovat život v tomto ročním období.

Měl jsem v úmyslu co nejvíce chodit na procházky zasněženou zimní krajinou a hledat koutky přírody, které by lahodily mému oku.

Při svých toulkách jsem jednou narazil i na velký krmelec. Opatrně jsem našlapoval a tiše se k němu přiblížil.

Zvěř jsem u něho neviděl, ale stop kolem bylo požehnaně.

Navzájem se ale překrývaly a já při svých nevelkých mysliveckých vědomostech si netroufal přesně určit zvířecí návštěvníky.

Určitě se ale jednalo o spárkatou zvěř.

Sena bylo v krmelci víc jak dost.

Myslivci se starají a to je chvályhodné.

V duchu jsem si říkal, v tom seně by se v létě spalo. To teplo, pokud bych se do něho zahrabal.

No žůžo!

I ta vůně sena, to lesní ticho, to by byla paráda.

No ale v noci bych se asi strachy „potento“, pokud by se nějaké zvíře přišlo nasytit.

Chvilku jsem u krmelce postál a pak pokračoval v chůzi. Běloskvoucí, neporušenou sněhovou pokrývkou.

Zimní les na mě působil svým jedinečným kouzlem, ale měl jsem pocit, jakoby život v zimní krajině tak trochu ustrnul.

Určitě jsem se mýlil.

To pouze lesní zvěři nastal zdlouhavý boj s hladem a chladem. A ne všichni její zástupci se příchodu jara dočkali.

Přežili patrně jen ti nejodolnější.

Musel jsem se chovat při svých pochůzkách tiše, zvěř neplašit, aby nemusela vynakládat drahocennou energii na vyčerpávající útěk.

A tu náhle jsem spatřil před sebou poměrně velké stopy.

V mžiku jsem byl ve střehu.

Začal jsem se totiž obávat setkání s divočkem.

Narazil jsem na stopy, které mně toto zvíře připomínaly. Ta čtveřice důlků, spárků a paspárků byla pro mě varováním.

Nepřemohl jsem zvědavost a pozorně sledoval, kam stopy vedou. Šel i pár stovek metrů po jejich trase.

V jednom místě pak spatřil i v kruhu rozrytou zem.

Už jsem s identifikací zvířat neváhal.

Takže jakmile se stopy zanořily do houštiny, otočil jsem se před ní jako na obrtlíku a vzal nohy na ramena.

Co kdyby?

Nebylo o co stát.

Ještě štěstí, že jsem s sebou neměl psa.

Na ty jsou divočáci zvláště alergičtí.

V našich lesích v současné době žije poměrně velké množství černé zvěře, přesto jsem ještě nikdy divočáka in vivo nespatriil.

Nestál jsem o to ani v těch chvílích.

Pokud bychom se setkali tváří v rypák, svými špičáky by si divočák se mnou poradil raz dva bez okolků.

Musel jsem jenom doufat, že divočáci jsou plachá zvířata a ze svého denního úkrytu v hustém houští zmizí dříve, než by se k nim kdo přiblížil.

Ví se, že divokým prasatům se v naší krajině daří, nacházejí téměř všude dostatek potravy, zvláště pole jim skýtají přímo hody.

A v lesích zase bukvice.

Ty jsou pro ně vítanou lahůdkou.

foto: Gabriela Vajčnerová

Ticho a příroda

Vstřebával jsem ho při mé samotě plnou měrou.

Svým způsobem mně ukazovalo cestu z uzavření utkvělými myšlenkami, souvisejících z mé dosavadní činnosti.

Ticho bylo bezprostředně spřaženo s mým okolím, stalo se pro mě něčím naprosto přirozeným a žádoucím

Pozorně jsem mu naslouchal.

Když jsem den co den vycházel do přírody, byl jsem jím doprovázen. Nedělalo si nárok na nezávislou existenci.

S tichem a s ním související přírodou jsem se osvobozoval od svého nežádoucího „já“, tedy od všech problémů, které mě v životě provázejí.

S jeho svolením jsem naslouchal šeptajícím tóninám přírody – šumění větví, praskotu kmenů, ba i křoupání sněhu, povolujícím pod mými botami.

V těch chvílích jsem i já podléhal změnám v mém energetickém poli – tedy harmonii života ve svém těle.

Jestliže bych posuzoval přírodu jen prostřednictvím svého myšlení, nemohl bych ji plně vnímat v plném jejím bytí.

Viděl bych totiž jen její formu a unikal mně její vnitřní život.

Musel jsem ji vnímat v širších konstelacích.

Když jsem procházel přírodou, musel jsem na nějaký čas ponechat některé své myšlenky doma. Byl jsem přesvědčen, že budu-li k přírodě tímto způsobem přistupovat, bude se ona spolu s tichem účastnit i mého vědomí.

Každý organismus se oddává životu, ale také tichu.

Já nebyl výjimkou.

Jakmile jsem si uvědomoval ticho a klid, které organismy vyzařovaly, stávala se příroda mým velkým a uznávaným učitelem.

Spolu s tichem hluboce spočívala v mé mysli.

Přesto zůstávala sama sebou.

Vyzařovala z ní nesmírná důstojnost, nevinnost a posvátnost.

Chtěl-li jsem ji vnímat s tichem ve vzájemném souznění, musel jsem se zbavit svého učitelského návyku vše viděné klasifikovat.

Teprve když jsem tak učinil, ucítil jsem tu nepopsatelnou dimenzi přírody, kterou nelze uchopit myšlením, ale možná ani vnímat smysly.

Snažil jsem se o to, aby toto harmonické a posvátné souznění přírody a ticha se stalo součástí mého nitra.

Vzduch, který jsem vdechoval, byl prvkem přírody.

S přírodou jsem souzníval tak, že jsem se soustřeďoval na svůj dech. Byl to velmi působivý způsob, který mně usnadnil přechod z pojmového světa do světa vnitřního vědomí.

Přírodu jsem potřeboval jako učitelku, ticho jako přítele.

Tento vztah však nesměl být jednostranný, neboť oba elementy potřebovaly i mě.

Od přírody a ticha jsem nebyl a nemohl být oddělen.

Všichni jsme byli součástí jednoho celku, projevujícího se v nesčetných formách, jež byly vzájemně propojené.

Uvědomoval jsem si každým krokem, že nemohu být zklamán, pokud vnesu do svého nitra krásu, důstojnost a neuvěřitelný klid, v němž příroda existuje.

Celá příroda spočívá v objetí nesmírného tichého prostoru.

Pokud jsem pojal do sebe s tichem a přírodou i hluboký klid, bylo mně dovoleno vstoupit do sféry působivých jevů.

Snáze jsem s jejich pomocí překonával svoji několikadenní odloučenost a mohl překročit hranice myšlení.

Příroda i ticho mě vnašely do sféry poznání.

Byl to dar, který mně jimi byly nabídnuty. Já je zase obohatil svým vědomím. To byl na oplátku můj dar přírodě.

*A o čem jsem na pochůzkách
a po večerech přemýšlel...*

Hledání pravdy

Hledání pravdy můžeme připodobnit k hledání svatého grálu. Položme si otázku, nemůže být v náhledu na určitou věc či problém i vícero pravd? Pravda je přece jenom jedna, anebo, připustme, nanejvýš několik málo jejích variant, které by se od sebe neměly příliš lišit. Ale co je vlastně pravda?

Asi nejstručnější její definice uvádí, že se jedná o soulad našeho myšlenkového procesu s realitou.

„Pravdivé je říci o něčem, co je, že to je, a o něčem, co není, že to není.“
Aristotelés

„Pravda je shoda skutečnosti s poznáním. (Veritas est adaequatio rei et intellectus.)“

Tomáš Akvinský

Ale v tom právě spočívá kámen úrazu.

Každý z nás je naprosto jedinečným organismem a to jak po stránce vzhledu, tak po linii našich myšlenkových procesů.

Nejenom biologové, ale i mnozí z nás vědí, že každý jedinec má zcela jedinečné pořadí genů ve svém dědičném základu.

U každé osoby se tedy dá na základě uvedeného předpokládat osobitý náhled na jakoukoliv událost, a ten by neměl být pouhou kopií názoru jiného člověka.

Dokonce u jednovaječných dvojčat, která mají totožnou dědičnou informaci, se v jejich jednání a vystupování zjišťují evidentní rozdíly!

Je to podobné jako u geneticky podmíněných nemocí, u těch ale jde v organismu o zakódovanou nežádoucí informaci.

Ta se ovšem chorobným stavem projeví jen za určitých okolností, zpravidla působením vnějšího prostředí.

Kolikrát někomu v této souvislosti říkáme:

„Naprosto s tebou souhlasím!

Máš pravdu!“

V obecném pohledu to snad platí, ale v detailním asi ne.

Pokud dva lidé v jednu a tutéž chvíli řeknou:

„Nad námi se klene pohádková obloha,“ mají asi pravdu, ale každý z nich tu svoji, maličko se lišící od vjemů druhého člověka. Tu „pohádku“ patrně každý z nás vnímá trochu odlišně. Když v ničem jiném, tak v „kontextu“ situace v okamžiku daného výroku.

Anebo jiný příklad:

Mnohokrát se s někým procházíme přírodou, poukazujeme na rozkvetlou louku a v té souvislosti pronášíme:

„No to je nádhera!“ Ale opět tu „nádheru“ pojímá každý z nás poněkud jinak. Někdo ve své mysli v tu chvíli velebí květy, jiný letícího motýla, dalšího trylkujícího skřivana.

Namítnete:

„Ale pravdou zůstává, že je to nádhera!“ Jistě, ale já mám na mysli varianty pravd!

A těch je vícero...

V tisku, rozhlasu, televizi i při běžných kontaktech se různí autoři usilovně snaží přesvědčit čtenáře, posluchače o pravdě, rozumí se... o své, tedy jejich pravdě.

Po čase jeví dotyční apologeti určité zklamání, že ne všichni převzali jejich výklad pravdy.

A v tom je právě ten problém!

Říká se, že opakem pravdy může být jiná pravda.

Ano, může tomu být tak.

Jde pouze o můj názor, který ostatním předkládám v domnění, že mám pravdu.

Hmm!

Všechny tyto „pravdy“ vyplývají z nemožnosti definitivně objasnit skutečnost, které se pravdivostní výrok týká, neboť ta je vždy jen relativní.

Mít rozmanité názory, a přesto obecně akceptovatelné je naprosto přirozené a žádoucí! Tak jak je přirozená různorodost v přírodě, taková má být i názorová diverzita!

A tolerovat odlišné názory, potažmo „pravdy“, patří k základním atributům demokracie. Opak je projevem malosti ducha, to je nepopíratelné!

Kdo chce názorově vytvářet něco neměnného, nečiní dobře, neboť by tímto konáním šel proti filosofii vesmíru.

Ale přece jenom jedna absolutní pravda asi existuje. Měla by znít:
„Všechno má svůj začátek a všechno má svůj konec.“ Díky za ni!

Tady asi jiná její varieta nepřichází v úvahu.

A ještě jednu poznámku si dovolím. Téměř ke každému pojmu se dá najít na internetu adekvátní obrázek.

U pojmu „pravda“ se mně to ale přes veškeré úsilí nepodařilo...

Ani se nedivím...

Stojí za vším náhoda

Dnes mě při procházce lesem náhle napadla myšlenka napsat úvahu o náhodě. Jak je všeobecně známo, náhoda je něco nepředvídatelného, něco, co zdánlivě nemá příčinu.

Příkladem: „Občas na někoho, koho jsme neviděli řadu let, myslíme, a ejhle, on jde proti nám.

Náhoda jak Brno!“

Teď jde jenom o to, jestli je nám blížící se člověk sympatický.

Přeběhne nám černá kočka přes cestu a vzápětí si vyvrtneme kotník. Tady ovšem jde spíše o pověrčivost.

Klasikové se v minulosti o náhodách vyjadřovali různě:

Prý náhoda má jen malý vliv na moudrého člověka, nejdůležitější věci vždy spravoval rozum, pravil Epikúros.

Krásně se o náhodě vyjádřil pohádkář Hans Christian Andersen. Podle něho je náhoda květem na stromě všedního života.

No to bych bral, ale musela by to být náhoda mému srdci blízká. Pokud by takovým květem bylo nalezení peněženky, proč ne.

Tu bych ale měl stejně odevzdat na patričná místa, tak co s takovou náhodou?

Podle Napoleona nám zase náhoda spočítá všechny naše životní hlouposti. Kdo ví, jestli v tu chvíli tušil Waterloo, kde se nešťastnou náhodou svým příchodem na bojiště zpozdily jemu potřebné posily.

Náhoda za nic neručí, pravil zase Molière.

Tak to od náhody není pěkné, určitý díl odpovědnosti by přece jenom měla mít. Náhody hrají zásadní roli v loteriích, ale i v běžném životě, takže budme rádi, že náhody existují.

Příkladem může být náhoda, která vedla A. Fleminga k vynálezu penicilinu. Ta byla lidstvu darem z nebes.

Navíc se domnívám, že náhoda je určitou formou tajemna a to mají přece lidé rádi, nebo ne?

K úvaze o tomto fenoménu mě vedl pořad v Hyde parku, ve kterém ten večer vystupoval jeden z našich předních matematiků.

Proč si ho neposlechnout, vždyť matematika je královnou věd, zvažoval jsem tehdy svůj večerní program.

Věhlasný matematik se svými prezentovanými názory věnoval obsahu matematických věd a metodám, které vědci ve své práci praktikují.

Dokázal hbitě a přesně odpovídat na rafinované otázky sympatického moderátora.

Nastínil, že matematikové tvoří jakousi poměrně uzavřenou společnost bez větší hierarchie a touhy zviditelňovat se.

Občas se scházejí a hovoří mezi sebou řečí většině laiků nesrozumitelnou, tedy mluvou čísel a abstraktních pojmů.

Na otázku, jestli matematika nemá v současnosti ještě něco nevyřešeno, odpověděl:

„Ano, máme několik problémů, které na ‘zdolání’ teprve čekají. Ale dříve nebo později budou jistě objasněny.“

„Co říká, pane profesore, váš obor na vznik vesmíru?“ tak trochu svým dotazem moderátor zaprovokoval.

„V tomto případě odpověď raději ponechejme fyzikům a filosofům,“ odezva vědce na sebe nedala dlouho čekat.

Ten i nadále byl v průběhu pořadu ve svých odpovědích pohotový a přesný.

Televizní relace se blížila ke svému závěru.

„A co náhoda, jaký názor matematikové na ni mají?“

„To není lehká otázka, pane redaktore, ale i u náhod pomocí teorie pravděpodobnosti dokážeme leccos předpovědět.“

Snad vteřinu nato se ovšem zamyslel a následně dodal:

„Musím ale přiznat, že nedokážeme náhodu vyrobit, to prostě neumíme,“ hlesl a sklopil oči...

Mlčení

Potkal jsem uvnitř mého „bytu“ mlčení a položil mu několik otázek. „Mlčení, přiznej se, co jsi to vlastně za fenomén? Pletou si tě s tichem, ale o synonymum v žádném případě u tebe nejde.

Ticho se může na rozdíl od tebe rozprostírat krajinou i bez přítomného lidského subjektu, promiň, říkám to jen tak na okraj.

Takže, čím vlastně jsi, kdy a kde se vyskytuješ? Víím, býváš k nalezení tam, kde je více lidí, mezi kterými se předpokládá formou mluvy výměna myšlenek.

Teprve když se tak neděje, dáváš o sobě vědět!

Co říkáš na moje úvodní slova?

Nic?

Neodpovídáš? Nevadí!

Předpokládal jsem to!

Dobře víím, že máš celou řadu variant.

Můžeš být například mlčením zlověstným, kdy se napětí mezi jedinci doslova vznáší ve vzduchu, člověk by v tu chvíli asi chtěl k tomu druhému něco nelibého pronést, ty se ale považuješ v ten okamžik za výřečnější

Jindy jsi mlčením prostým, kdy lidé k sobě necítí nepřátelství, ale nechtějí se slovně vyjadřovat, neboť jsou zahloubáni do svých myšlenek a toho, kdo jde s nimi, považují jen za pouhý doprovod.

Jsi i stavem, kdy člověk chce naznačit svému okolí něco pěkného, hezká slova má doslova na jazyku, ale ostýchá se a nedokáže je v danou chvíli tomu druhému říct.

Málem bych zapomněl na tu tvoji formu, kdy lidé vůbec nechtějí propouštět do éteru své názory, ale je jim spolu dobře, neboť vnitřně cítí, že mluvení či jakýkoliv jiný hluk je v dané situaci něčím nadbytečným.

Je třeba ovšem dodat, že i při tvé přítomnosti je možná mezilidská komunikace, například pohledem, mimikou obličej, povytažením obočí, úsměvem, pohyby hlavy, otáčením těla, vzdechy.

Vlastně, tady jsem to už přehnal, vzdechy by asi k tobě patřit neměly.

Jsi průvodcem ticha, ale jak už bylo řečeno, ticho se obejde i bez tebe. Přesto jsem si jistý, že se máte navzájem rádi!

Máme tě tedy brát jako pozitivní jev nebo ne?“

„Myslím si, že platí obojí, někdy mohu být zákázonosné, třeba v partnerském vztahu, jindy zase jsem dobou, kdy se lidé zamýšlí sami nad sebou, nad vztahy ke společnosti.

Kdesi jsem slyšelo, že z hlediska sémantického jsem nulovým znakem.

V matematice je nula považována za nižší hodnotu nežli jakékoliv kladné číslo, v běžném životě však mohu mít naopak nevyčíslitelnou hodnotu.

Hovoří o mně mnoho citátů, řada z nich je poněkud škodolibá vůči ženám.

Prý jsem jediným skvostem, který žena nenosí ráda.

V jiném citátu se o mně hovoří, že „dveře, které nevržou, a žena, která mě vlastní, jsou nejlepší.“

Jiná rčení jsou obecnější a přijatelnější.

Například tvrdí, že „se mnou si člověk mnoho řečí odbude.“

Možná že i na tom je něco pravdy!

Zajímavé je přísloví, které tvrdí, že „hloupý, když mnou disponuje, podobá se chytrému.“

Tady mě ale napadá, vážené mlčení, že dotyčný má, jak se říká za uši-ma, pokud je předem obeznámen s tímto výrokem.

Dovoluji si na závěr na tvoji adresu uvést jeden francouzský citát:

„Seul le silence est sûr, tout le reste est courage.

Jisté je jen mlčení. Cokoli jiného je odvaha.“

(Emmanuel Le Roy Ladurie)

Naděje

Těž zajímavý pojem.

Začnu její klasickou definicí.

Naděje je očekáváním pozitivního obratu v situaci, jinak ne lehce řešitelné.

V starověku patřila vedle víry a lásky ke třem největším ctnostem, a sice ke třem pilířům lidské podstaty.

Podobně jako u protikladů, například zklamání, i zde můžeme rozpoznat různé podoby tohoto stavu lidské mysli.

Jak příklad uvádím naději ve zlepšení něčí finanční situace. Školáci žijí zase naději, že nebudou při svých neznalostech vyvoláni.

Občas je ale tato naděje zklame!

Vězňové zase doufají, že s příchodem nového prezidenta jim bude udělena amnestie. Problém je v tom, že mnozí prezidenti jsou délesloužící.

Někdo žije v naději, že vyhraje ve sportce nemalou částku peněz, jiný je obdařen naději na šťastný partnerský vztah.

Takových idealistů je!

Ženy, které jsou „v naději“, očekávají narození zdravého dítěte, a tak bych mohl pokračovat dále a dále.

Předchozí naděje, pokud nejsou časem naplněny, tak většinou vyšumí a časem mohou upadnout do zapomnění.

Existuje však něco, co má nejvyšší stupeň důležitosti, jde o naději zachování našeho zdraví, případně života.

Ano, ano, plně s touto formou souhlasím.

K takové naději se upírají den co den oči tisíců a tisíců trpících, kterým osud z tohoto hlediska v životě nepřál.

Jde často o jedince trpící nevyhléditelnou nemocí, kteří vědí nebo alespoň tuší, že každý den může být pro ně dnem osudným.

Zoufale upírají svoji naději k lékařům, šťastné souhře okolností, ba i pouhé náhodě. Nejednou se obracejí na lidové léčitele.

Mnozí z nich vědí, že se jejich konec blíží, poznávají, že veškeré úsilí těch, kteří jim chtějí pomoci, je beznadějně, a přece se naděje nechťejí vzdát.

Je známé slovní klišé, že naděje umírá jako poslední, což může být pravda, ale naději nelze ponechat v takové frázevité podobě.

Je třeba ji neustále přiživovat, podobně jako když vkládáme dřívka do ohně, aby nevyhasl.

Naděje nesmí být odsouzena do role jedné stereotypní věty, kterou neustále opakujeme. Musí být obměňována novými poznatky i novými tvářemi v okolí nemocného.

Člověk prostě nesmí zůstat s nadějí sám!

Musí mu být nápomocni v tomto ohledu všichni v jeho blízkosti!

Naděje by se ovšem měla trpícímu předkládat takovým způsobem, aby mu pomáhala udržovat jeho psychiku v co nejlepším stavu.

Tady by se možná měli zamyslet i lékaři, aby ji nemocnému sdělovali vhodnou, co nejvíce citlivou formou.

Je všeobecně známo, že i u nevyléčitelných nemocí je psychika tím, co mobilizuje tělo k co největší bojeschopnosti.

Nemocný nesmí poznat, že se jemu sdělovanými slovy jedná pouze o útěchu. Největší váhu má naděje přejímaná od odborníků, respektive měla by ji mít.

Na lékařích leží velká odpovědnost, aby naději nemocnému nepředkládali komisi formou, ale umně vnášeli do duše trpícího!

Pacienti musí nabýt přesvědčení, že jejich pozitivní budoucnost je reálná a je jen otázkou času, kdy v jejich obrazu nemoci dojde k příznivému obratu.

Naděje by se tedy mohla a měla stát záchranným kolem, ke kterému se pacient úsilím všech zainteresovaných musí stůj co stůj přibližovat.

Svědomy

Vím, nosím následujícími řádky o svědomí dříví do lesa, neboť je nezaměnitelným vnitřním pocitem člověka.

Je pro něho jakousi vnitřní instancí, jakýmsi kontrolním orgánem, oduševnělou stránkou lidské sebereflexe, která má v životě každého z nás nemalý význam.

Opravdu ale pro každého?

Nemusí to být zcela pravda.

Někteří z nás ho považují za pouhou ztrátu času, za něco, co lidi omezuje v jejich každodenním konání.

Ono samo se takto vyznává:

„Někteří lidé mě mohou považovat i za cosi, co je projevem lidské slabosti, a tudíž se mohou za mě dokonce i stydět.

Takové jedince nechápu.

Vždyť se ke mně v literatuře pozitivně vyjadřuje celá řada více či méně kompetentních činitelů, ať už církevních nebo světských.

To nestačí?

Různé instituce se mně věnují velice podrobně a je pro ně typické, že se mými definicemi dost podstatně odlišují.

I slavní filosofové minulosti i současnosti se snaží mě dostat do svých úvahových ohrádek.

Ne že by se na mě svými názory nepřiblížili, ba dokonce neztotožnili, ale jistotu pravdy nikdy nebudou mít.

Mám, ať se to někomu líbí nebo ne, svoji biologickou podstatu, která je zabudovaná v nitru každého člověka.

Můj význam se může v průběhu života měnit, nemálo v tomto ohledu záleží na výchově člověka k životním hodnotám.

Nejsem odolné působení vnějších vlivů, naopak jim do značné míry ke své nelibosti podléhám. Občas vyklouzávám z duše člověka, čas od času mohu měnit svoji podstatu, abych se znovu v nitru lidí nastavilo.

A pokud jsem někoho v minulosti zatížilo, nemusím ho pronásledovat i do budoucnosti.

Člověk mě může ze svého já i vytěsnit.

Snažit se na mě i nemyslet, na čas eliminovat, či dokonce mě ze své mysli definitivně zapudit. Není to ale pro něj jednoduchá záležitost, už pro moji neodbytnost.

Obecně řečeno, občas komplikuji život každého člověka a svým občasným přehodnocováním lidských životních cílů se stávám až obtěžujícím.

To ovšem neznamená, že by mě lidé měli opomíjet.

Přesně naopak!

Vždyť jsem jedním ze základních atributů lidské morálky.

Jak se tedy má se mnou nakládat?

Nechte mě volně proplouvat vašimi myšlenkami, to bude asi to nejlepší doporučení! Dejme mně svobodu konání, buďte tolerantní k mým náladovým výkyvům!

Bude lépe se mnou po dobrém vycházet, ačkoliv není vyloučeno, že přece jenom někoho ponechám, byť nerado, na holičkách.

Pak mě bude s odstupem doby možné i soudit, ale objektivní rozsudek nade mnou, ale zejména mým vlastníkem, vynese čas!

A ten je na rozdíl od čehokoliv jiného, díky Bohu, neovlivnitelný!“

Poslání

„Jsi něčím, šlechetné poslání, co je vznešené, v životě nezastupitelné, jsi tím, co se nedá až tak jednoduše vyjádřit slovy.

Co by se mohlo v pozitivním duchu změnit díky tobě na tomto světě, měl by se čas od času asi zamyslet každý z nás.

Pravdou ovšem zůstává, že je mnohdy těžké vysledovat, v jakém vztahu jsi s člověkem.

Jsi bezesporu vůdčím elementem v náboženském cítění, stejně jako ve všeobecném konání. Jsou ovšem i takoví mezi námi lidé, kteří se sebou nechtějí vůbec zabývat. Takže k věci, čím jsi, poslání? Máš vůbec nějaký smysl?“ „Na tyto otázky, vážený tazateli, já, poslání, odpovídám následovně.

Mým úkolem je usměrnit člověka, aby prožil svůj život v konání něčeho mimořádně ušlechtilého, aby se případně obětoval i pro jiné.

Aby po sobě zanechal po něco, co bude přítomností anebo s odstupem času s úctou oceňováno. Měl by též zasvětit svůj život rodině, materiálně ji zabezpečit a permanentně se starat o její štěstí. Mou snahou pak je pomáhat nemohoucím, postiženým a starým lidem, věřit v dobro a naslouchat jeho „hlasu.“ Třeba je už mým přičiněním, že se člověk narodil a stal se radostí jiných. Není však vyloučeno, že šlo v takovém případě pouze z jeho strany o účelové konání.

V každém případě by měl využít svého života času pro službu ostatním a to tak, aby z ní mělo prospěch široké okolí.“

„A není toho mnoho, co po lidské bytosti žádáš, milé poslání?“ „Možná je, ale každý člověk by si měl alespoň podvědomě uvědomit, že je nutno v tomto ohledu něco dělat, i když vybrat z nabízených možností tu nejsprávnější bývá obtížné. Měl by občas převzít otěže od zažitého běhu dění a své konání usměrnit, dát mu hřejivou náplň potřeby.“

Důležité rovněž je, aby se jeho šlechetný cíl stal cestou nikdy nekončící, abych ho, jako poslání, provázelo hodinu za hodinou, den za dnem.

Mohu být podrobena kritice, neboť jsem svým způsobem něčím nehmotným, neboť odmítám materiální vidění světa.

Na druhé straně nabízím jiným potlačení bolesti ať už fyzické nebo duševní, jsem tedy něčím v lidském životě nenahraditelným.

Mohu být do jisté míry propojeno s láskou, ale jsem možná i něčím významnějším než je uvedený krásný lidský cit.

Jsem něčím mezi nebem a zemí, a přitom vůbec nemusím mít náboženský rámec. Musím se však prezentovat činy, jinak se stávám prázdným a falešným pojmem.

Jsem hudebním nástrojem, který v rukou svého nositele hraje skladbu, která rozechvěje srdce všech těch, kteří vtahují k nám ruce, prosíce o pomoc.

Pokud existuji, obdrží lidstvo do rukou tóny, které se budou svými melodiemi navzájem doplňovat a podílet na vytváření dobra.

Je-li v místě více lidí mého ražení, stanu se hudebním souborem, který bude mít noty na vytvoření nejpůsobivější skladby života. Naším společným úsilím se rozezní překrásná oduševnělá hudba a světýlka pro ty, kteří potřebují naši pomoc.“

„Není ale výše tebou deklarované utopii, vážené poslání?“

„Snad je... Ale i ty se mají a musí stát skutečností! Míst v orchestru poslání je mnoho, jsou jich spousty, mou povinností je, aby se lidé o tato místa co nejvíce ucházeli. Někdo vás, lidé, může v tomto orchestru dobře zaskakovat, ale je důležité, abyste v něm zaujali pevné místo především vy!

Alespoň pokud chcete žít ve světě, po jakém toužíte.“

Láska

Je vůbec v českém slovníku frekventovanější slovo?

Asi ne.

Kolikrát je jenom během života vysloveno, kolikrát ho spatříme během několik hodin v písemné podobě v tiskovinách.

Je to slovo příjemné, doslova oblažující.

Nejčastěji se používá ve vztazích mezi mužem a ženou. Zejména posledně jmenované ho vnímají velice libě a rády se s ním mazlí.

Není jejich vinou, že se po čase s tímto slovem setkáváme mezi pohlavími stále méně a méně, i když výjimky existují.

Více materialisticky zaměřené lidé tvrdí, že v případě lásky se jedná pouze o jakousi chemii, která časem zákonitě vyšumí.

Uvádějí s nezastíraným despektem, že láska je pouze přírodou utvářený cit, který má jednoznačný význam.

Brr!

„Tak, čím jsi vlastně, lásko?“

„Po pravdě řečeno, jako láska jsem více zasvěcena mládí, což je zcela přirozené. Jsem posvěcena nejenom krásou těla, ale i hodnotami duše.

V milostném opojení by se však neměly opomínat moje odlišné podoby.

Na první místo dávám svůj vztah mezi matkou a dítětem. Jde o něco nesmírně krásného, křišťálově průzračného.

Naštěstí právě tato moje forma je pevná a zpravidla vytrvává po celý život.“

„A co tvůj obecný vztah?“

„V tom ohledu mám značný rozsah.

Jsem kloboukem, pod kterým se může sejít celé lidstvo. Jsem jedinou řečí, které každý člověk rozumí, zejména pak v projevech básníků a umělců.

Jsem klíčem, kterým se otevírají lidská srdce, jsem plamenem, který zahřeje každého, kdo je ve svém nitru k mým citům vnímavý.

Jsem věčnou lampou pod oltářem života.

Dokáži zahánět chmury, umím z noci vykouzlit den.

Citátů o mně, jak vidno, už bylo napsáno až příliš, ale přes veškeré své úsilí mě zdaleka nedokáží vyjádřit v plném rozsahu.

Takže, dalo by se říct, že už není ke mně v tomto ohledu co dodat. S tímto tvrzením rozhodně nemohu souhlasit.

Mnou je možné se zabývat neustále, snad celé věky. Mám neskutečné množství různých projevů, pořád bude u mě co zkoumat, co objevovat.

Ale pozor!

Jsem křehká, uchopena neupřímným člověkem, bortím se a velmi neskutně zpět navracím. Umím i zraňovat, takže je třeba se mnou zacházet velmi obezřetně.

Jsem pro každého člověka něčím osobitým, co se nedá jen tak jednoduše zevšeobecňovat. Každý mě prožívá svým způsobem a uchovává v pojetí, které mu nejvíce vyhovuje.

I proto jsem jedinečná a svým způsobem tajemná.

Jsem lidem největším darem, velmi nerada se od nich odlučuji.

Všechno, co se v lidském životě odehrává, včetně mě, má nějaký důvod. Nic není nesmyslné, nic se neztrácí“.

Co tedy říct k upřímným vyznáním lásky?

Važme si jí co nejvíce!

To ona nás může vést ke klidu a trpělivosti, protože s ní se naučíme brát věci takové, jaké jsou, místo toho, abychom je neustále rozporovali.

Všechny životní výzvy, včetně lásky, jsou lekcemi, jejichž absolvováním můžeme duševně i psychicky vyrůstat.

Je nesporně zajímavé, že newtonovská fyzika lásku jako objekt svého vědeckého zájmu a výzkumu zcela vyloučila.

Možná proto, že lásku nejde změřit, zvážit ani vědecky definovat.

Přítom prokazatelně existuje.

Zušlechťuje a spoluutváří každého z nás!

Naštěstí!

Obsah

Spřízněn s osaměním	5
Sám a sám	8
Zatápění.....	10
Denní režim.....	12
Ke studánce.....	15
První oběd	18
Romantik.....	20
Nebeská klenba	25
Nachlazení	28
Krmítko	31
Vycházky	34
Mrzlo až praštělo	36
Obleva	39
Obyčejné pařezy.....	41
Stromový velikán	44
Setkání s myslivcem	47
Uhynulá srna	50
Pralesem	52
Vánice.....	55
O čem si sněhové vločky povídaly.....	58
Pohledy ke hvězdám	60
Meditace	64
Svítání	66
Západ slunce.....	69
Mystické plameny	72

Věštění	75
Stopařem	77
Ticho a příroda	79
Hledání pravdy	82
Stojí za vším náhoda	85
Mlčení	87
Naděje	89
Svědění	91
Poslání	93
Láska	95

Jaromír Slavíček
OBJAT SAMOTOU

Autorské právo © Jaromír Slavíček 2017
slavicek.tenis@seznam.cz

Fotografie © Vít Valečka, Gabriela Vajčnerová, Jaromír Slavíček 2017
Fotografie na obálce © Markéta Švehlíková 2017

Ilustrace na obálce © Markéta Švehlíková 2017

Vydal ELTISK, vydavatelství a nakladatelství
Mariánské náměstí 63, 688 01 Uherský Brod
www.eltisk.cz
vydavatelstvi@eltisk.cz

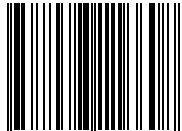
Sazba a tisk ELTISK, s. r. o.
1. vydání

Všechna práva vyhrazena. Tato kniha a ani její části nesmí být rozmnožována tiskem, fotokopíemi, počítačovými datovými soubory, ani jiným způsobem bez předchozího svolení autora.

ISBN 978-80-88116-60-8

ISBN 978-60-86116-60-8

9 788088 416608